

DOMOVINA

Upravišтво „Domovina“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 6

Uredništvo „Domovina“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3129

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tiskarstvo: četrtno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za poštno in prevoz: Ameriški četrtno 18 Din, polletno 34 Din, celoletno 68 Din; Ameriški letno 1 dolar. — Račun poštno hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.700.

Nekaj podatkov o plačevanju kmečkih dolgov

Privilegirana agrarna banka bo v kratkem začela preko davčnih uprav izterjovati neplačani prvi obrok za kmečke dolgove. Obrazci za prisilno izterjavanje so že natisnjeni in bodo te dni razposlani. Hkratu objavlja Privilegirana agrarna banka podatke dosedanjega plačila prvega obroka za kmečke dolgove po stanju 18. septembra.

Denarni zavodi so doslej izročili Privilegirani agrarni banki 651.155 kmečkih dolžnikov s skupno vsoto dolga v višini okrog dveh milijard 800 milijonov dinarjev. Te dolžnike je izročilo banki 4140 denarnih zavodov. Na osrednji zavod in posamezne podružnice odpadejo naslednje vsote: na osrednji zavod v Beogradu 323.538 dolžnikov in okroglo 1407 milijonov dinarjev, na podružnico v Zagrebu 130.593 dolžnikov in 537 milijonov, na podružnico v Ljubljani 54.186 dolžnikov in 551 milijonov in na podružnico v Sarajevu 142.838 dolžnikov in 321 milijonov dinarjev.

Ker je 1. julija potekel skrajni rok za izročitev kmečkih dolgov Privilegirani agrarni banki, bodo gornje številke predstavljale približno končne podatke.

Glede plačila prvega obroka je iz objavljenih podatkov razvidno naslednje: Približna vsota obroka znaša nekaj manj kakor 230 milijonov dinarjev. Do 18. septembra pa je bilo plačanih na račun prvega obroka 74,2 milijona dinarjev, to je 32,5% vsote, ki bi jo morali kmetje plačati. Obroke je plačalo 271.450 dolžnikov od skupnega števila 651.155. Tu je odstotek nekoliko večji in je poravnala prvi obrok 51,5% vseh dolžnikov. Na področjih osrednjega zavoda in posameznih podružnic so uspehi različni, kakor je razvidno iz naslednje primerjave o plačilu prvega obroka (v prvih oklepajih odstotki od celotnega števila dolžnikov, v drugih oklepajih pa odstotki od celotne vsote prvega obroka):

Število dolžnikov plačano v milijonih dinarjev

Beograd	129.277 (40,0%)	40,0 (34,8%)
Ljubljana	37.521 (69,0%)	15,2 (35,1%)
Zagreb	75.166 (57,5%)	15,2 (34,6%)
Sarajevo	29.488 (20,6%)	3,2 (10,9%)

Pri osrednjem zavodu v Beogradu in pri podružnicah v Zagrebu in v Ljubljani je bilo doslej plačano okrog 35% prvih obrokov, le pri podružnici v Sarajevu je znesek zelo majhen in predstavlja le slabih 11%. Odstotek plačila je vsekakor na področju ljubljanske podružnice za malenkost večji kakor na področju beograjskega osrednjega zavoda in zagrebske podružnice. Še večja pa je razlika pri številu dolžnikov. Na področju ljubljanske podružnice je plačalo prvi obrok 69% vseh dolžnikov, na področju zagrebske podružnice preko 57%, na področju beograjske podružnice 40% in na področju sarajevske podružnice le slabih 21%.

Povsod vidimo, da je odstotek števila dolžnikov, ki so poravnali prvi obrok, mnogo večji kakor odstotek vsote plačanih obrokov v primeri z vsoto, ki bi se morala plačati. To prihaja posebno do izraza na področju ljubljanske podružnice, kjer je poravnalo prvi obrok skoro 70% vseh dolžnikov, med tem

ko znaša odstotek plačanega obroka polovico manj namreč 35%. To pomeni, da so manjši dolžniki po večini poravnali obrok, večji dolžniki pa so slabo plačevali. To je docela naravno. Znano je, da plačajo kmečki dolžniki do 25.000 Din obrok na podlagi za polovico znižanega zneska dolga, med tem ko morajo ostali dolžniki, zaenkrat plačati obrok (10%) od celotnega neznižanega dolga.

Zaradi slabe letine bo potrebno obzirno izterjavanje davkov

Letošnje neprestano deževno vreme je povsod napravilo veliko škodo, zlasti seveda v krajih, kjer so bile hude povodnji. Če bi bil vsaj konec avgusta in septembra suha, bi bilo gorje manjše. Tako pa je krompir, ki je pač pri nas na Slovenskem glavna hrana, po nekaterih krajih sploh čisto segnil ali pa zelo slabo obrodil. Tudi ajde bo malo in marsikje nič. Turščica je enako poškodovana, fižola ne bo zadosti in ne krme za svinje. Tudi sadje gnije in grozdje ponekod ne obeta najbolje.

Če prištejemo k temu še škodo, ki so jo v mnogih krajih napravile toča, ki je stolkla vse do zadnje bilke, in povodnji, bo letos glede letine v Sloveniji eno izmed najslabših povojnih let. Hrane po večini ne bo dovolj za domače potrebe, a kaj naj kmetje prodajo, da dobe kaj denarja za obleke, davek in vse drugo.

Razumljivo je, da ti dolžniki čakajo na rešitev prošelj za znižanje dolga, ki so pri sodiščih; čim je dolg znižan, jim je treba plačati obrok le od znižanega zneska dolga.

Kolikor nam je znano, te prošnje za znižanje dolga po večini še niso rešene. Le pri nekaterih sodiščih je delo izvršeno in zaključeno. So pa tudi sodišča, kjer niso rešili nobene prošnje. Če bi sodišča pospešila delo pri rešitvi teh prošelj, bi tudi plačilo prvega obroka bolje napredovalo, zlasti pri onih dolžnikih, ki računajo na znižanje za 30 ali za 50%. Umestno je, da se prisilno izterjavanje odloži pri vseh onih dolžnikih, ki so vložili prošnje za odpis dolga, in te prošnje še niso rešene.

Skromen je naš kmet, a pri vsej skromnosti vsaj v najbolj prizadetih krajih obupa, zlasti če ga tlačijo povrh še dolgovi. Kjer imajo kaj več sadja, so upali, da jim bo vsaj to nekaj vrglo, a žal neznatne cene ugonablajo zadnje upe. Savinjski kmet je bil pričakoval rešitev od hmelja, a kljub manjšemu svetovnemu hmeljskemu pridelku so cene hmelju neprimerno nizke.

Ni za našega kmeta druge pomoči kakor obzirno pobiranje davkov, odnosno v najhujše prizadetih krajih znižanje ali popolno črtanje davkov. Prav tako je potreben obziren postopek pri izterjavanju obroka pri zadolženih kmetih. Na spoznavnost oblastev gleda zdaj večina slovenskih kmetov kot na zadnjo rešilno bilko.

Težnje in zahteve vinogradnikov

V Ljutomeru so v nedeljo 26. t. m. zborovali vinogradniki in sklenili med drugim, naj vinogradniki ne prodajajo navadnega vina pod 4 Din, ki naj ostane najnižja cena. Boljša vina naj imajo ceno do 6 Din, sortna vina pa razmeroma več. Splošni začetek trgatve bi naj bil 10. oktobra. Zgodnje vrste in močno gnilo grozdje se naj prej spravi. Kdor bo čakal s trgatvijo, bo tudi brez sladkanja pridelal dobro vino, če bo lepo vreme. Po naših poskusih ima mošt letos skoro isto količino sladkorja in kisline kakor lansko leto ob istem času.

Zborovanje je bilo zelo lepo obiskano, in je bila sprejeta naslednja resolucija:

Vinogradniki, zbrani na zborovanju v Ljutomeru 26. t. m. so sklenili naprositi pristojna oblastva, da izvedejo naslednje zahteve:

1.) Vinarstvo v staroznanih ljutomerskih in sličnih goricah naj se obvaruje nadaljnjega propadanja.

2.) Po vinskem zakonu je prepovedana nepravilna označba vina; Zadnji odstavek člena 23. pravilnika tega zakona je v protislovju s tem, zato se naj ukine.

3.) Izvedba zaščite ljutomercana naj se pospeši.

4.) Trošarina na vino je od vseh davkov najbolj nepravilna, zato se naj v celoti ukine.

5.) Dovolj se naj prosti promet z vinom, zato naj odpade tudi vprašanje, ali se naj uvede pavšalna ali popisna trošarina s kontrolo.

6.) Zabranijo se naj novi nasadi vinogradov v žitorodnih ravninah, že obstoječi naj se opustijo.

7.) Izvoz vina v druge države, zlasti v Avstrijo, Češkoslovaško, Nemčijo in Poljsko naj se omogoči z zadevnimi pogodbami. Za naš vinski okoliš naj se doseže obmejni carina prost izvoz vina v Avstrijo.

8.) Za obnovo vinogradov se naj dajo brezobrestna posojila, siromašnejšim vinogradnikom naj se oddaja prvovrstni trsní material po potrebi brezplačno.

9.) Carina na modro galico, žveplo in druga obrambna sredstva proti boleznim in škodljivcem vinske trte naj se ukine.

10.) Strokovni pouk o vinarstvu se naj vrši v večji meri. V Ljutomeru se naj ustanovi enoletna vinarska šola z zimskimi tečaji.

11.) Za umno kletarstvo in enotno prodajo vina potrebna združna vinska klet se naj v

Ljutomeru čimprej omogoči z državno in banovinsko podporo.

12.) Že načeto viničarsko vprašanje naj se reši v smislu želji in potreb vinogradnikov in viničarjev; uveljavi naj se samo to, kar je dosegljivo po medsebojnem sporazumu.

13.) Ceste po vinogradnih krajih naj se izboljšajo, ker so v zelo slabem stanju. Iz Ljutomera do Sv. Miklavža se naj izpelje prometna cesta čez Slamnjak.

14.) Posledica slabih gmočnih razmer vinogradnikov bo v bližnji bodočnosti majhna zaposlenost viničarjev in drugih delavcev, zlasti prihodno zimo pri rigolanju. Zato priporočamo, da oblastvo podpira naše kraje s tem, da organizira tukaj javna dela in oskr-

bi siromašnejšim prebivalcem cenejša živila.

15.) Prodaja grozdja od šmarnice na debelo za proizvodnjo vina se naj strogo prepove in se glede samorodnic strogo uveljavijo že obstoječi zakoni in uredbe.

16.) Zahtevamo, da se vrši nad vinskim prometom čim strožja kontrola in da se onemogoči vsako pančanje.

Po Sloveniji gre glas:

»Domovina« je za nas

Splošno dovoljenje za slajenje vinskega mošta

Banska uprava razglasa:

Zaradi neugodnih vremenskih razmer, ki zadržujejo redno dozorevanje grozdja in povzročajo, da grozdje letos izredno gni in propada, je izdal g. ban za letos splošno dovoljenje za slajenje vinskega mošta.

Nabavo trošarine prostega sladkorja je finančno ministrstvo že dovolilo. Na en hektoliter mošta se smejo dodati največ štirje kilogrami sladkorja. Sladiti mošt od samorodnic je prepovedano. Glede zbiranja prošelj za nabavo trošarine prostega sladkorja veljajo tale navodila: Občine zberejo od vinogradnikov prijave za slajenje moštov v dvojniki po obrazcu A, kakor ga predpisuje pravilnik k vinskemu zakonu, ter jih pošljejo za ozemlje bivše ljubljanske oblasti kletarskemu nadzorniku pri banki upravi v Ljubljani, za področje bivše mariborske oblasti pa pomočniku kletarskega nadzornika pri sreskemu načelnstvu za Maribor, levi breg.

Istočasno morajo predložiti občine na finančno direkcijo v Ljubljani tudi skupne prošnje za izdajo trošarine prostega sladkorja. Tem prošnjam, ki morajo biti kolkovane s 30 Din za vsakega prijavitelca, je priložiti seznam vinogradnikov z navedbo količine pridelanega mošta v litrih, kar mora potrditi občina, in pa z navedbo množine sladkorja, ki ga posamezni vinogradnik potrebuje za slajenje.

Ker je treba v prošnji navesti, odkod naj se občini trošarine prosti sladkor dobavi, sporočamo, da sta prevzeli razdeljevanje (poverjeni od državne tvornice sladkorja v Belju) Kmetijska družba in Gospodarska zveza, obe v Ljubljani. Obe omenjeni zadrugi bosta izdali občinam še posebej potrebna navodila.

Politični pregled

Dogodki na Daljnem vzhodu pričajo, da se je Japonska temeljito pripravila na vdor na kitajsko ozemlje. Kljub junaškemu odporu Kitajcev

Japonci zmagujejo in so se približali na severnem bojišču drugi kitajski obrambni črti.

Vojna, ki so jo začeli Japonci s Kitajci brez vojne napovedi, postaja čedalje bolj krvava in neobzirna. Pretekli teden in v začetku tega tedna so japonska letala bombardirala 70 kitajskih mest in pobila na tisoče civilnega prebivalstva. Zlasti so opustošila mesto Kanton, kjer je glavni stan kantonske vojske, in pa Nanking, sedež kitajske vlade. Zavzeli so Japonci med drugim Paoting, sedež poveljstva severne kitajske vojske in glavno

mesto pokrajine Hopeja. Na drugi obrambni črti, ki se razteza 40 km južno od Paotinga, so Kitajci Japonce ustavili. Položaj pred Sanghajem se v glavnem ni izpremenil. Kaže, da bodo Japonci po uspehih v severni Kitajski poizkušali zdaj Kitajce premagati tudi pred Sanghajem.

Na dnevnem redu zasedanja skupščine Društva narodov v Ženevi sta med drugim špansko vprašanje in kitajsko japonski spor. Pred političnim odborom skupščine Društva narodov se je začela v začetku tedna

razprava o Španiji, ki jo je otvoril poslanec republikanske Španije.

in vprašal med drugim, kaj namerava storiti Društvo narodov proti Nemčiji in Italiji, ki se vmešavata v španske razmere in se hvalita, da je njih zasluga zavzetje Malage, Santandra in drugih mest za Franca. Resolucija Društva narodov za odpoklic tujih prostovoljcev iz Španije je odlična, je naglasil španski odposlanec, a neizvedljiva. Svobodni španski narod nestrpno čaka trenutka, ko bo konec nasilnosti raznih držav, ki je posledica slabosti demokratičnih držav. Španija zahteva samo to, da se preklic dogovor o nevmešavanju ter se upoštevajo mednarodni zakoni.

Glede Japonske je odbor Društva narodov za Daljni vzhod sprejel zelo odločen sklep, ki pomeni najostrejšo obsodbo Japonske.

Odbor obsoja zlasti japonske letalske napade na kitajska nezaščiten mesta, pri katerih je bilo ubitih na tisoče nedolžnih kitajskih državljanov, med njimi na tisoče žensk in otrok. Odbor izjavlja, da ni nobenega opravičila za to zločinsko postopanje, ki je povzročilo ogorčenje in razburjenje po vsem svetu. Preden je odbor sprejel ta sklep, je še poslušal obtožnico kitajskega odposlanca, katerega govor je bil tako pretresljiv kakor že dolgo ne kak govor pred Društvom narodov. Kitajski odposlanec je zahteval odločnih ukrepov proti Japonski.

Važen dogodek zadnjih dni je bil

prihod italijanskega ministrskega predsednika Mussolinija v Nemčijo.

Prispel je v soboto v München, kjer so mu Nemci priredili veličasten sprejem. Mussolini se je že v Münchnu razgovarjal s kancelarjem Hitlerjem. Z Mussolinijem sta tudi italijanski zunanji minister grof Ciano in italijanski prosvetni minister Alfieri, ki sta se oba razgovarjala z nemškimi državniki. Tako je tudi grof Ciano že v Münchnu obiskal

23

MIRKO BRODNIK:

LJUBEZEN NE UMRE

Mariji je sijal obraz. Ta dan je bil njen najlepši v življenju. O, kolikokrat je sanjala o njem, kolikokrat se je bala, da se ne bi še kaj pripetilo, kar bi moglo vse razdreti... Vsa srečna se je privijala k Andreju, ki je sedel v prazni obleki ponosno zraven nje in jo neprestano pogledaval.

Do Otoč so se peljali z vlakom, potem pa spet z vozom na Brezje. Na Andrejevo prošnjo je župnik vse uredil, da jim ni bilo treba letati po Brezjah in iskati duhovnika.

Ob dveh popoldne je bila poroka. Po njej so napravili v gostilni kratek obed, s prvim popoldanskim vlakom pa so se odpeljali vsi nazaj domov.

Doma je botra že prejšnji dan najela žensko iz trga, ki je bila znana kot dobra kuharica. Ta je pripravila majhno pojedino, toda brez gostov. Koga naj bi bili vabili? Samo Miha se je je lahko udeležil in vaški godec, ki je vmes igral na harmoniko.

»Bolj žalostna svatba,« je rekel za šalo Andrej, »toda bolj sem je vesel kakor pa tistega hrupa s pijančevanjem.«

»Da, saj je res tako najbolje,« je pritrdila Marija.

Po poroki z Marijo je ostal Andrej ves čas pri svoji botri. Mlada zakonca sta tam uživala prvo neskaljeno srečo. Pozabila sta na vso okolico, na vse, kar jima je še do nedavnega grenilo življenje.

Še botra se je pomladila, ko sta živela v njeni bližini. Dobra ženska, ki je morala v

življenju prestatiti toliko hudega, je v sreči drugih prvič videla, kaj je življenje namenilo tistim, ki jim je bilo bolj naklonjeno kakor njej.

Ivanček je postajal vsak dan večji junček. Veselje ga je bilo gledati. Andrej bi bil imel najrajši, da bi že hodil in govoril, toda potolažiti se je moral s tem, da bo treba na to še nekaj časa čakati.

Kačarica je pogosto prihajala na obisk. Želela je, da bi se bila Marija in Andrej preselila vsaj za nekaj dni na njen dom, toda iz razumljivih vzrokov tega ni nikoli rekla. Izprva je vselej začela pripovedovati, kaj vse počenja stari Podbregar, toda ko je počasi opazila, da Andreja take vesti bole in ga spravljajo v slabo voljo, ter jo je naposled še hči prosila, naj ničesar ne omeni o Andrejevem očetu, če je Andrej sam ne bo vprašal, je postala vse bolj molčeča.

In prav tedaj, ko je postalo Marijino in Andrejevo življenje najlepše, se je že bližal dan, ko se je moral Andrej pripraviti za vrnitev k vojakom.

Kako je preklinjal vojaščino, ki ga tako trga od mlade žene. Računal je, koliko časa bo še moral ostati tam daleč v Srbiji, kako dolgo bo še moral nositi vojaško suknjo, in vselej, ga je kar zazeblo, kadar je na to pomislil.

Da, komaj polovico svojega roka je šele odslužila. Devet mesecev bo še trajala ta muka.

Dan odhoda je prišel. Marija je drhtela že vse zadnje dni, ko je nanj mislila. Spet bo sama, spet bo živela samo v pričakovanju novih dni.

Zamišljen in čemeran je Andrej oblekel vojaško suknjo in se pripravil. Poslovil se je od botre in Kačarice, ki je tudi prišla za njegov odhod. Marija, ki ga je hotela imeti čim dalje zraven sebe, ga je spremljala. Otsoka je pustila doma v materinem varstvu.

Počasi sta stopala po griču navzdol. Časa do vlaka je bilo še dovolj in zato nista spetila.

Andrej je dolgo molčal, potem pa je rekel Mariji:

»Marija, ne vem, kaj naj storim. Kar nerodno mi je, da moram viseti na botrini milosti, čeprav zaenkrat ni nič drugega mogoče. Kaj naj počnem, ko se vrnem od vojakov? Saj je res, da je botra dobra, toda njene dobrote ne maram izrabljati, čeprav mi je rekla, da bo vse pustila nama.«

»Saj ne moreš pomagati. Z domom tudi ni nič...«

»In v vašo hišo mi tudi ne kaže, da bi šel. Potem bodo pravili, da se je Podbregarjev priženil k tuji skledi.«

»Kdo bo kaj takega rekel?«

»Vsi. Dobro jih poznam. In, vidiš, zaradi tega mi je le časih hudo, da sem se z očetom sprl. Ko bi se mogel pobotati z njim in storiti, da bi bilo vse tako, kakor je bilo prej, bi dal ne vem kaj. Toda zdaj ni več mogoče. Pretmasto je oče. Tudi če bi šel prosit odpustanja, bi me vrgel čez prag. Daj, svetuj mi, kaj naj ukrenem!«

nemškega zunanjega ministra Neuratha. Iz Münchena so se odpeljali vsi državniki v Berlin, kjer sta Hitler in Mussolini govorila v torek pred milijonsko množico o najtesnejši povezanosti narodnega socializma in fašizma ter naglašala miroljubnost Italije in Nemčije. Tako je med drugim rekel Hitler, da bo vsak poizkus, porušiti italijansko in nemško skupnost, doživel popoln neuspeh. Mussolini pa je naglasil, da bo njegov sestanek z nemškimi državniki rodil mir.

V Badnu pri Dunaju sta se v ponedeljek

sestala češkoslovaški ministrski predsednik dr. Hodža in avstrijski zvezni kancler dr. Schuschnigg.

Sestanek je izzval med evropskimi politiki precejšnjo pozornost, zlasti ker v Avstriji čedalje bolj prevladuje mnenje, da se je prijateljstvo Italije do Avstrije ohladilo. Kakor zatrjujejo, sta dr. Hodža in dr. Schuschnigg razpravljala predvsem o političnem položaju v Srednji Evropi. Francoske vesti trdijo, da se je pogovor tikel morebitnega združenja Češkoslovaške, Rumunije, Poljske, Avstrije in Jugoslavije v močno srednjeevropsko zvezo, ki bi v zvezi s Francijo lahko zadrževala pritisk rimsko-berlinske fašistične politike.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

HMELJ. V Savinjski dolini se hmelj nakupuje po kolikor toliko neizpremenjenih cenah. Res izbrano prvovrstno blago se plačuje po 25 do 26, prvovrstno po 24 do 25, dobro srednje 23 do 24, srednje 21 do 23, slabo srednje 19 do 21, slabše do 19 Din za kilogram. Prodano je iz prve roke že nad 80 odstotkov letošnjega pridelka.

Sejmi

2. oktobra: Kostivnica, Sv. Lovrenc v Sl. goricah;
3. oktobra: Dol pri Hrastniku, Bitnje;
4. oktobra: Turnišče, Konjice, Kostanjevica ob Krki, Litija, Jurklošter, Sv. Lenart v Slov. goricah, Zalec, Gornji Logatec, Jesenice na Gorenjskem, Kranj, Ormož, Slovenjgradec;
5. oktobra: Hodoš, Metlika;
6. oktobra: Pišce, Motnik, Zdenska vas;

»Počakaj, saj je še časa dovolj!«

»Res je še čas, toda čas hitro mine. Veš, premišljeval sem že, kako bi bilo, če bi šel za nekaj časa v mesto v kakšno službo. Saj sem ti pisal, da sem se pri vojaki ob prostem času učil. Če bom še nadaljeval, kakor sem začel, bi se upal po vojaščini napraviti izkušnjo čez meščansko šolo. S tem bi pa že kje dobil službo.«

»Pa jaz? Saj veš, da ne bi mogla iti s teboj. Komaj toliko bi zaslužil, da bi bilo za tebe dovolj. Z družino ne kaže hoditi v mesto. Kaj naj bi jaz delala ves ta čas? Brez tebe... Saj bom imela že te mesece, ko boš pri vojaki, dovolj, ne, preveč.«

Molčal je. Vedel je, da ima Marija prav in da ji ne sme ugovarjati. Zato ga je še bolj bolela zavest, da bo odvisen od drugih ljudi. Res bo delal, toda ljudje na vasi ne bodo videli njegovega dela, ampak samo to, da je pri tujih ljudeh, njegov lastni dom pa propada.

Nič vesel ni bil, ko se je na polovici poti poslovil od žene. Marija ga je hotela sicer še nekaj časa spremljati, toda prosil jo je, naj se rajši vrne domov, da je ne prehití noč na poti.

Še dobre pol ure je imel do postaje. Zamisljeno je korakal dalje. Kratek gozd, potem bo pa že zagledal mesto.

Časa je imel še dovolj, zato je hodil zelo počasi. Na postajo je prišel šele četrte ure pred odhodom vlaka.

Sedel je v čakalnico in čakal. Kako zapuščen se je zdel spet samemu sebi, kakor takrat, ko se je prvič poslavljaj od doma. In kako dolgo bo še trajalo!

7. oktobra: Toplice pri Novem mestu, Slivnica (šmarski srez);
8. oktobra: Ljutomer, Rakičan;
9. oktobra: Tržič (samo za blago), Šmarjeta pri Laškem, Poljčane;
10. oktobra: Rajhenburg, Vuzenica.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 27. t. m. v devizah (s prišteto premijo):

- 1 nizozemski goldinar za 24 do 24.15 Din;
 - 1 nemško marko za 17.40 do 17.54 Din;
 - 1 angleški funt za 214.65 do 216.71 Din;
 - 1 ameriški dolar za 43.07 do 43.44 Din;
 - 100 francoskih frankov za 148.62 do 150.06 Din;
 - 100 češkoslovaških kron za 151.54 do 152.64 Din;
 - 100 italijanskih lir za 227.70 do 230.78 Din.
- Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 410 Din. Avstrijski šilingi so bili v zasebnem kliringu v Ljubljani po 8.49, nemški klinški čeki pa po 12.83 Din.

Drobne vesti

»Naš izvoz lesa bo letos dosegel vrednost milijarde dinarjev. V prvih osmih mesecih je naš izvoz lesa dosegel že vrednost 750 milijonov, nasproti 402 milijonoma dinarjev v istem razdobju lanskega leta in znaša povečanje po vrednosti 87 odstotkov (po količini 88 odstotkov). Od tega lesa se je izvozilo letos v osmih mesecih v Anglijo za 160 milijonov, v Italijo za 138 milijonov, v Nemčijo za 112 milijonov, v Madžarsko za 52 milijonov in v Grčijo za 28 milijonov dinarjev. Po količini smo največ izvozili v Italijo, po vrednosti pa največ v Anglijo. Kakor kaže, bo letos naš izvoz lesa do konca leta dosegel eno milijardo dinarjev.«

»Zveza slovenskih zadrug pod zaščito. »Zadružni vestnik«, glasilo Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani poroča, da je zveza prosila za zaščito. Večji upnik neke posojilnice, ki je imel v rokah izplačilni nalog za zvezo, je po odvetniku zahteval izplačilo večjega zneska. Zvezi ni preostalo nič drugega, ali da na škodo vseh ostalih upnikov znesek izplača ali pa se zateče pod zaščito. Zveza se je odločila za zaščito.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

XXIII.

PRI PODBREGARJEVIH

Podbregar je bil nekaj dni po Andrejevi poroki tako čemeran, da se ga žena niti ogoričiti ni upala. Sam vase se je zaprl v zmemor nekaj premišljal. Kaj neki? Podbregarica tega ni znala uganiti.

Seveda ga je zelo bolelo Andrejevo ravnanje. Ni mislil, da pojde Andrej tako daleč in da se bo res oženil brez njegovega blagoslova. Prepričan je bil, da Andrej tega ne bi bil storil, če ne bi bile ženske po sredi. In te ženske naj bi bile Kačarica, botra in seveda tudi Marija.

Najbolj je kahal jezo na Kačarico. Na vsak način je hotel samega sebe prepričati, da je Kačarica zahtevala od Andreja, naj vzame njeno hčer, ko ima z njo otroka. Da je Andrej sam priganjal k poroki, tega seveda ni mogel vedeti in tudi verjel ne bi bil, če bi mu bil kdo rekel.

V gostilno ni več zahajal, ker se mu je zdelo, da vsi ljudje gledajo za njim in se mu posmehujejo. Pil pa je še prav toliko kakor prej ali pa še več. Ker ni maral žene prositi, da bi hodila zanj po pijačo, je pošiljal ponjo sosedovega hlapca, ki se je na njegov račun večkrat pošteno napil.

Kmetija pa je postajala čedalje bolj zapuščena. Seno je pokosil, toda pustil ga je na travniku in nekajkrat mu ga je premočil dež. Potem ga je nekoč še vlažnega spravil domov in začelo mu je gniti. Nazadnje ga je morala Podbregarica porabiti za gnoj in steljo.

Tudi na njivah se je videlo, da se gospodar ne mení zanje. Žito je še nekako obrodilo,

Pomoč v sili

Glej, kako je vedno brhek v svoji beli sportni obleki.

No, Ti si se zopet enkrat pošteno zamazal, moj sin! To se ne bo dalo oprati z nobenim milom!

Od zdaj ne boš nosil nobene bele obleke več za sport!!

O jo, to se mi bodo smejala dekleta!

Kaj pa pravi modra teta k temu?

Znebiš se skrbi, če prineseš svoji materi dobro milo toda, pazi, da dobiš pristno

SCHICHTOVO MILO JELEN

zato pa je skoraj vse drugo zadržal plevel. Podbregarica sama je sicer delala, kolikor je zmogla, toda več kakor dveh rok tudi ona ni imela.

Nazadnje je dobil Podbregar še družabnika, ki mu je še pomagal na poti v prepad. Bil je neki možak z vasi, ki je svoje čase mnogo hodil po svetu. Nekaj časa je bil zaposlen v Nemčiji, potem pa je naenkrat zmanjkalo dela. Odpustili so ga in z raznimi podporami se je nekaj časa preživljal. Med tem pa se je dela odvadil, in ko bi ga bil spet lahko dobil, ga ni sprejel. Seveda so mu zaradi tega vzeli podporo. Nekaj časa se je potem še klatil po Nemčiji, naposled pa so ga izgnali in vrnil se je domov.

Tu ga seveda niso preveč prijazno sprejeli. Njegova mati — bil je nezakonski sin dekle, — je med tem že umrla in mu ni ničesar zapustila. Ves denar, kar ga je imela, mu je bila poslala že takrat, ko je bil še v Nemčiji. Za cerkvijo je bila hišica, kjer je nekoč prebival vaški pastir. To so mu dali, da je bil pod streho, preživljal pa se je, ka-

Domače novosti

* **Kraljeva rodbina na beograjskem sejmu.** Dne 21. t. m. je bil prvi beograjski velesejem zaključen, vendar pa so vse reči ostale še na mestu, ker so si dan nato dopoldne sejem ogledali Nj. Vel. kralj Peter II., Nj. Vel. kraljica Marija, kraljeviča Tomislav in Andrej in njihovo spremstvo. Ogled sejma je trajal skoraj polnurno uro. Okrog sejmišča se je zbirala velikanska množica ljudi, ki je vzklila nademu kralju in njegovim svojcem.

* **Nj. Vel. kraljica odpotovala v Rumunijo.** Nj. Vel. kraljica Marija je z Nj. Vis. kraljevičem Andrejem odpotovala za nekaj časa v Rumunijo na obisk k svoji materi Nj. Vel. rumunski kraljici Mariji. Nj. Vel. kraljico spremlja njen adjutant polkovnik Pogačnik.

* **Lep sestanek mariborskih nacionalistov.** Pretekli četrtek zvečer je bil v dvorani Narodnega doma sestanek mariborskih organizacij JNS. Zbralo se jih je nad 150. Predsednik mestne sreske organizacije dr. Lipold je izpregovoril besede ljubezni in spoštovanja do nedavno umrlega predsednika Masaryka. Zborovalci so stoji poslušali njegove spominke besede in zaklicali velikemu pokojniku trikrat »Slava! Poslanec g. Lukačič, od zborovalcev prisrčno pozdravljen, je v poldrugournem govoru orisal politične dogodke v Sloveniji in državi izza obiska predsednika Petra Živkovića v naših krajih. Zlasti se je pomudil pri borbi okrog konkordata, orisal razne pojave v zvezi z znanimi »tabori« po Sloveniji in se naposled obširneje dotaknil tudi vprašanja sporazuma srb. opozic. z dr. Mačkom. Poudaril je, da bo JNS pozdravila vsak sporazum s Hrvati, ki ne bo samo kravja politična kupčija za oblast in ki ne bo izpodkopala osnov države. Burno pritivanje je sledilo poslančevemu poročilu.

* **Važno za upokojeence.** Dravska finančna direkcija v Ljubljani razglasa: Vsi državni upokojeenci, ki prejemajo pokojnino od dravske finančne direkcije v Ljubljani, morajo v prvi polovici oktobra vložiti prijave za sprejemanje osebne in rodbinske doklade. Kdor doklad ne prejema ali mu po uredbi ne bi bilo treba predložiti prijave, mora poslati izjavo, ali je v banovinski ali občinski službi, da se ugotovi, ali morda predmetni njegovi dohodki ne vplivajo na pravico do polnih

pokojninskih prejemkov. Prijavam je treba za otroke, stare na 16 let, priložiti potrdila o rednem šolanju, izjavam pa dokazila o velikosti dohodkov v samoupravni službi. Upokojeincu, ki v oktobrskem roku ne bi predložil prijave ali izjave, se bo izplačevanje doklad ali pokojnine začasno ustavilo.

* **Mariborska »Neodvisnost« v novih rokah.** V Mariboru izhaja tednik »Neodvisnost«. Sprva je hotel biti monističen, neodvisen list, pa je kmalu začel v zmešane vode in postal nekako glasilo slovenskih mačkovečev. Odkar pa so se ti razcepili, je samo šerzstopal politiko dr. Kukulovca. Kakor poudarja iz Maribora, je te dni prevzel uredništvo lista neki Stefan Kovač. Dr. Kukulovec pa je objavljal posebno pojasnilo, da je »Neodvisnost«, ki je doslej služila kmečko-delavskemu gibanju v Sloveniji samo prostovoljno, postala zdaj glasilo te skupine.

* **Prvi kmečko-delavskega gibanja pri dr. Mačku.** Kakor javlja »Obzorje«, so te dni posejeli dr. Vladka Mačka v Rogški Slatini, kjer se zdravi, zastopniki, tako zvanega kmečko-delavskega gibanja dr. Dragotin Lončar, predsednik Slovenske Matice iz Ljubljane, narodni poslanec na Mačkovi listi dr. Rudolf Dobovšek, odvetnik iz Celja in Franjo Papež, posestnik z Ljubnega, ki bi moral biti poklican v narodno skupščino namestu Rudolfa Pevca, ker je ta po zakonu izgubil mandat zaradi konfuzije. Imenovanji so prišli v Rogško Slatino po informacije o političnem položaju. Dr. Maček jih je obvestil o pogajanjih z odpadanci združene srbijanske opozicije.

* **Znajo si pomagati.** Po določitvi finančnega zakona je tujerodcem-nedržavljanom onemogočeno nakupovanje posestev v 50 kilometrskem obsejnim pasu. Kako se znajo Nemci temu določili izogniti, prica primer iz okolice St. Ilje pri Mariboru, kjer je neko posestvo na videz kupil slovenski vinčar, Nemec pa se je na posestvo vneljil za vsoto, ki presega vrednost zemljišča. Tako je postal resnični lastnik posestva, ki si ga bo v danem primeru znal čisto prisvojiti. Tudi ta način pridobivanja posestev bi bilo treba Nemcem onemogočiti, ker sicer ob naši meji kmalu ne bo več slovenskih posestev.

* **700 kmetov bo gradilo cesto med Krapino in Pregrado.** Ker prošnje pri oblastvih niso zalegle, so kmetje okoli Krapine in Pregrade kar sami prišli za delo in si začeli graditi cesto. Stroške materiala bodo nosile

prizadete občine, 700 kmetov pa bo delalo zastoj.

* **Doset; zapovedi za zdravje.** Ali poznate 10 zapovedi za zdravje? Poslušaj: Vdihavaj podnevi in ponoči le svež zrak. Vsak dan se gibaj na prostem, če hodiš ali delaš. Jej in pij zmerno in preprosto, uživaj vodo, mleko in sadje in ne pij preveč alkoholnih pijač. Krepi se dnevno z mrzlim umivanjem in enkrat na teden se koplj v mrzli kopeli. Tvoja obleka naj ne bo pretesna in ne prelahka. Imej določeno redno delo. Stanuj v suhi prostorni hiši. Po delu se odpočij, a ne išči razburjajočih zabav; ure počitka so namenjene družini. Noč ni za to, da se zabavaš, ampak da spiš. Oplemeniti svoje življenje s tem, da delaš dobra dela. Teh 10 zapovedi je matiskanih na prvi strani 8. številke »Zdravja«, ki je pravkar izšla.

* **Vrh Sv. Mihaela sveto ozemlje.** Vrh Sv. Mihaela, severna končnica Doberdobske planote, je premmogim dobro znan iz svetovne vojne. V spomin na hude boje, ki so bili za to važno postojanko in v počastitev tisočev, ki so tu padli, so italijanska oblastva okoli vrha razglasila za »sveto ozemlje« in so tu ustanovili muzej.

* **120 smrtnih obsodb v 10 letih.** Statistični letnik kraljevine Jugoslavije objavlja podatke o obsojencih po vrsti in višini kazni od leta 1926. do 1935. Največ smrtnih kazni je bilo v naši državi izrečenih v letu 1929., in sicer 22. Leta 1934. je bilo izrečenih 18 smrtnih kazni, leta 1928, 19, v letu 1926. pa 17. Po sedem smrtnih kazni je bilo izrečenih v letih 1927, 1932. in 1933., pet leta 1935., štiri pa leta 1930. Povedano pa ni, koliko smrtnih kazni je bilo izvršenih.

* **Praznik vseh svetih se bliža!** Počastimo spomin rajnkih na pokopališčih s petjem nagrobnic! Opozarjamo na nove nagrobnice, ki se dobe v knjigarnah. Jobst: »Tri nagrobnice« (4 din), Prelovec: »Vse mine« (3 din), »Gozdič je že zelen« (3 din), »Zalostinka« v založbi Hubadove župe (1,50 din), »Zadnje slovo« (1,50 din), »Nad mojim grobom« (1,50 din), Pavčič: »Gozdič je zelen« (2 din), Premrl: »Blagor mu« (1,50 din). Cene vsem nagrobnicam so tako skromne, da se res ne izplača not razmnoževati. Pevci, naučite se nove nagrobnice!

* **Sestro in moža je izgubila.** Te dni so polnili hmelj v vreče pri Jagrovih v Vrbju pri Zalcu. Ker niso dela končali, so pustili odprto za basanje nepokrito, da bi zvečer pri

kor je pač naneslo. Bravili so, da je šah vel kaj izmaknil, če drugače ni šlo.

Tega moža si je Podbregar izbral zdaj za družabnika. Z njim je skupaj popival in modroval. Sivčev Martin, kakor so ga imenovali, je seveda skrbno pazil, da je izvil iz njega, kolikor se je dalo. Pijače je imel pri njem dovolj, šah pa mu je izvil še kakšen božjak. V zahvalo za vse to mu je pomagal zabavljati čez sina in ženske, ki so mu ga izpridile.

Podbregarica je nekaj časa mirno gledala, kako je Martin prihajal v hišo, nekega dne pa se je uprla in rekla možu, naj izbira med tem potepuhom ali njo. Ali pojde ona od hiše, ali pa naj se Sivčev ne prikaže več. Podbregar je rohnél in kričal, ko pa je videl, da nič ne pomaga in da misli žena prav resno, se je vdal. Martin ni smel več priti v hišo, zato pa se je Podbregar spet preselil od doma v gostilno, kjer je seveda še več zapravil kakor prej.

Časih ga cele noči ni bilo domov. Dokler je bila gostilna odprta, je pil, ko pa je prišel osti zapirati in ga s tovarišem vred odganjati, je šel in največkrat prenočil na domačem kozoleu. Zjutraj se je potem vrnil z mačkom domov, največkrat pa je šel od onod kar naravnost nazaj v gostilno.

Prišli so davki. Podbregarica mu je rekla, naj ji da denar, da jih bo plačala in še kaj, da bo imela za gospodinjstvo, toda Podbregar jo je kar nagnal, češ da denarja nima.

»Kaj, za popivanje ga imaš pa dovolj? Sam te bodi. Se na beraško palico boš prišel, ti, ki si se zmerom bahal, da se kakšen tisočak zmerom najde pri tebi. Kmalu še za sol ne bo in vse polje na boben.«

»Prava reč,« je dejal Podbregar in odšel od doma.

Drugi teden so rubili. Tedaj se je Podbregar le nekako ustrašil in odrlin dva tisočaka, ki sta bila potrebna za davke in razne drobnarije. Seveda se je s tem njegova glavnica občutno zmanjšala in izračunal je, da bo čez kakšen teden že brez denarja, če ne bo odkril kakšnega novega denarnega vira.

V tistih časih, ko je bila gospodarska stiska na višku, pa seveda takšnih virov ni bilo mogoče dobiti brez velikih žrtev. V posojilnici mu ne bodo več dali, to je dobro vedel. Tudi če bi hoteli, bi se župnik, ki ima tam veliko besedo, uprl. On sam mu je denar ponujal, toda samo če bi nehal piti in če bi se spet sprijaznil s sinom. Tega pa Podbregar zlasti zdaj ni mogel več storiti, saj je bil prepričan, da bi potem moral sinu vse izročiti in s tem bi bilo konec njegovih lepih dni in pijače.

Naslednji dan je stopil k Slaparju. Poleg gozda, ki mu ga je bil pred kratkim prodal, je bil majhen kos, približno polovico manjši od prejšnjega, in se tega mu je mislil obesiti. Računal je, da bo dobil zanj še sedem ali osem novih tisočakov.

Toda tu je doživel novo razočaranje. Slapar ga je zelo prijazno sprejel in mu postregel prav tako kakor takrat, ko je bil prvič pri njem. Toda, ko mu je omenil, da bi mu prodal še tisti kos gozda, je Slapar odkimal.

»Ne, tega pa ne morem več vzeti. Kar sem imel denarja odveč, sem ga že zadnjič dal. Nekaj stotakov pa le mora ostati pri hiši.«

»Pa v posojilnici vzemi, saj ti bom dal poceni,« mu je prigovarjal Podbregar.

»Ne, tisto pa ne,« je kratko odvrnil Slapar. »Se nikoli nisem delal dolgov in jih tudi zdaj ne maram. Sam veš, kakšne obresti zahtevajo, z izkupičkom za les, ki je danes tako malo vreden, pa še obresti ne bi mogel plačati...«

Tako je moral Podbregar oditi, ne da bi bil kaj opravil.

Potem so ga nekaj dni pozneje prišli iz hranilnice, naj vrne denar, ki ga je vzel na menico, z obrestmi vred.

Kje naj bi ga bil pa dobil, ko je imel v žepu komaj še pičel tisočak? Šel je tja in jih prosil, naj še nekaj časa počakajo, da bo prodal kos zemlje, za katero ima že kupca. Samo štirinajst dni.

Dali so mu ita rok, toda takoj so mu zagrozili, da bodo denar iztožili, če ne bo točen. Tako je za štirinajst dni usodo zavlekel. Izpraševal je po vasi, kdo bi kupil gozd, toda gotovine ni imel nihče, izposojati si pa tudi nihče ni maral, da bi si kupil zemljo. Ljudje so bili prepričani, da bo vse še cenejše in so zato rajši čakali. Čeprav je bil Podbregar s svojimi zahtevami skromen, vendar gozda ni mogel oddati.

Zato pa seveda ni nič manj pil in napajal še svojega malopridnega družabnika. Tudi k temu se je obračal za nasvete, toda možak mu vzlic temu, da je videl mnogo sveta, ni vedel pomagati.

Štirinajsti dan je prišel in Podbregar denarja ni imel. Nekaj dni nato je prejel obvestilo, da je tožen.

(Dalje prihodnjč)

električni luči nadaljevali delo. Skozi to odprtino je padla in se ubila. 67-letna perica Mica Razpotnikova, ki je nesla na gospodarsko poslopje vrečo fižola. Drugo jutro pa se je smrt oglasila pri edini še živeči sestri: posrečeni Elizabeti Kačevi v Gotovljah in ji vzela moža 55-letnega posestnika Jožeta Kačarja.

*** Nenadna smrt priljubljene mladenke.** Te dni so ob velikem deležu občinstva pokopali 28-letno Pepco Džolčovo, hčerko posestnika in mesarja Jurija Droča v Izakahi. Odkar je mati umrla, je Pepca bila gospodinja pri hiši. Baš je pripravljala očetu kosilo, ko se je zgrudila in izdihnila. Prebivalstvo je splošno obžalovalo nenadno smrt značajnega narodnozavednega dekleta. Silno je prizadet njen oče, ki je iz svoje hiše spremil že 18 svojcev na njivo miru. Lep ji bodi spomin, žalujčim iskreno sožalje!

*** Nesreča na strnišču.** Te dni so spravljali les z Gračanovega hriba nasproti savski železniški postaji. Sam posestnik Gračan je s psom konj vlekli les v dolino skozi grapo, imenovano Smrtnico. Na onem delu poti, ki drži nad strmo steno, pa je doživel hudo nesrečo. Tovar je lezel v globino in konja sta s skrajnim naporom branila, da nista z vozom vred zdrčala čez skale v prepad. Ves, zastrižljen je gospodar spoznal, da je rešitev obel konj nemogoča, zakaj en konj je že visel čez rob ozke poti in je grozilo, da potagne s seboj še drugega z vozom vred. Odločitve je bila nagla. Gračan je presekal vrvi, sproščeni konj je zdrvel v Smrtnico in se takoj ubil. Druga konja si je gospodar rošil. Bilo pa je še mnogo napar in skrbi, da ga je spravil v dolino. Dogodek pa priča, koliko naporov prestanejo naši gospodarji, kadar spravljajo les po komaj pristopnih krajih v dolino.

*** Utonila je.** V Šklednju je 16-letna Marija Remčeva padla v kal na domačem posestvu in utonila.

*** Požar.** V Dolini pri Trstu je nastal ogenj v hiši posestnika Josipa Černiča in se naglo razširil na vso zgradbo. Vnelo se je tudi gospodarsko poslopje. Tržaški gasilci so požar omeli.

*** Požig.** Nedavno ponoči je zgorela v Podvinu pri Laškem Blatnikova hiša. Stanovalec je v njej posestnikova mati Marija, med tem ko je njen sin pekovski pomočnik v Kropli. S hišo je zgorela tudi vsa hišna in kuhinjska oprema, ki sta si jo pripravila sin in hči za bodočnost. Sin se je vsa leta ubijal in

varčeval, da bi čim več pomagal materi, ki je že vsa izčrpana, in si uredil skromni dom, a mu je požigalčeva roka vse uničila.

*** Prostovoljna smrt.** V Selnicah ob Muri so našli obešenega 42-letnega delavca Josipa Harca. Kakor pravijo, je Harc bolehal za jetiko in je iz obupa zaradi neozdravljive bolezni šel prostovoljno v smrt. Zapuščena žena in dva nepreskrbljena otroka.

*** Požar v Metliki.** Te dni zgodaj zjutraj je začela na Strniščih goreti hiša posestnika Maleviča Antona. Užigala se je tudi že sosedna hiša, last Doltora Ignaca, in kmalu se je užgal zraven hiše stoječ hlev. Najprej so gasilci odstranili nevarnost od zraven stoječe hiše in pogasili goreči hlev, nato pa po enotnem tistem delu povsem udušili ogenj. Maleviču sta zgorela hiša in hlev. Živino in nekaj pohištva so rešili. Škoda je delno poravnana z zavarovalnico.

*** Peter Jerebi.** Osem zborov. Založila in izdala Hubadova pevsko župo v Ljubljani. Cena izvezka 10 din. Še to moški in mešani zbori, ki bodo gotovo v veselje vsem našim zborom; saj so pevni in za izvajanje lahki. Razpošilja jih knjigarna Glasbene Matice, v članjena društva pa naj jih naročijo neposredno v Hubadovi župi JPS v Ljubljani.

*** Mlada mati žrtev materinstva.** Iz Konjice poročajo: Te dni so prepeljali v konjiško bolnišnico Rdečega križa 22-letno gospo Kopsetovo, soprogo konjiškega dimnikarskega mojstra. Njeno stanje je bilo nevarno. Po dolgem trpljenju je rodila zdravega sinčka. Nesreča na usoda pa je hotela, da je mlada mati kmalu podlegla porodni božjasti. Bredko prizadejemu vdovcu Kopsetu, ki je član omladinске organizacije JNS, izrekamo vsi znanci in prijatelji iskreno sožalje.

*** Žrtev viharja.** Huda nesreča se je zgodila nedavno na Babnem pri Celju, ko se je novo gospodarsko poslopje posestnika Antona Fazarinca zaradi viharja porušilo in pokopalo 42-letnega posestnika Gregorja Srebotnika iz Škab pri Velenju, ki je pod poslopjem vedril Srebotnika, ki mu je tramovje zlomilo hrbtenico in močno poškodovalo tiličnik in prsi, so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je umrl za hudimi poškodbami.

*** V sodu se je zadušil.** Nedavno je stopil 34-letni posestnik Ivan Jurko v Jurklostru na pod, kjer je imel v velikem sodu shranjene sadne tropine. Odprl je vrata sode, da bi dodal tropin, pri tem pa se mu vrata

padla v sod. Jurko je zlezel v sod, da bi izvel vrata, v sodu pa se ga omamili plini. Ko sta ga deset minut pozneje našli njegova žena in sestra, je bil že mrtev. Pokojni se je šele leto poročil. Bil je vnuk šolskega nadzornika v poklju g. Rada Jurka v Celju in šolskega upravnika v p. g. Blaža Jurka v Vojniku. Huda nesreča je zbudila splošno sočustvovanje s hudo prizadeto rodino.

*** Nagrade za dvojke.** Po 600 lir nagrad je podelil Mussolini družinam Stanišava Kobala v Stanjelu na Krasu, Antona Čerina v Cerknju, Tomineviča Alojzja v Labinu in Bernetiča Ivana v Piranu, ker so dobile dvojke.

*** Mladenci rekruti.** Ki ste potrjeni k vojakom in imate pravico do osvoboditve skrajšanega roka službe, čimprej njegavste pa v kader, odložitve službe v kadru informirajte se in uredite svoje zadeve pravočasno. Pojasnila daje za malenkostno plačilo Per Eranc, kapetan v poklju, koncesionarna pisarna, Ljubljana, Maistrova ulica št. 14. Za odgovor je priložiti kolek ali znamko za 6 dinarjev.

*** Zaradi bega čez mejo.** je bil pred tolminskim sodiščem obsojen Venceslav Kobal iz Cerknega na tri mesece zapora in 2.000 lir denarne kazni. Sodišču v Gorici pa so bili prijavljeni iz enakih razlogov Viktor Zoviš iz Galežane pri Pulju, 24-letni Evgen Ravbar in 22-letni Ivan Bukovec s Proseka in 19-letni Stanjo Mulič iz Smartnega v Brdih.

*** Smrtna nesreča v Celju.** Te dni se je pojal 71 letni, na Lavi pri Celju stanujoči in pri pekovski mojstru Oberšanu v Zavodni službeni raznašalec peciva Ivan Kranjc s kolesom iz Zavodne proti Gaberju. Na nevarnem križišču pri hotelu »Pošta« pa je zadel v neki voz. Kolo je odletelo na cesto. Krajnc pa je padel pod voz, ki ga je nekaj časa vlekel pod seboj, nato pa je šlo zadnje desno kolo Kranjcu preko trebuha. Krajnc je dobil hude notranje poškodbe. Reševalni avtomobil ga je odpeljal v bolnišnico, vendar pa je nesrečnož že med prevozom izdihnil.

*** Neprevidnost šolarčica.** Te dni se je na Polzeli zgodila nesreča, katere žrtev je postal mlad 10-letni šolarček Bizjak Vinko. Ko so šli iz šole, je privozil mimo voz z volovsko vprego, last Lovra Ožirja iz Podvina. Vinko je brezskrbno stekel na cesto, ne da bi videl nevarnost, ki mu je grozila. V diru je padel pod vrole, ki so ga podrli ter je šlo preko njega kolo in mu zdrobilo nogo. Ponesrečenega dečka so poslali v bolnišnico.

12 Maščevalci iz Indije

Arthur Conan Doyle

Na to vprašanje si nisem mogel odgovoriti. A svečane besede in strahotna resnost, ki so mi dokazovale, da njiju strah ni mogel biti čisto brez osnove. Vse mi je bilo uganika. Samo eno mi je bilo jasno, in sicer to, da se spričo svojega nepoznanja razmer in zaradi izredne generalove prepovedi nisem smel vmešavati v zadevo. Samo čakati sem smel in moliti, naj se nevarnost kakršnakoli je, izogne Heatherstoneovih, ali da vsaj ostaneta obvarovana moja ljubljena Gabriela in njen brat.

V misli, zatopljen sem dospel do ograjnih vrat, skozi katera se je prišlo na trato pred Branksomeom, ko sem zdajci presenečen zaslišal glas svojega očeta, ki se je živahno in glasno pogovarjal z neko osebo.

Stari mož se je bil zadnji čas čisto odtegnil vsakodnevnemu delu in se je tako ves posvetil svojim študijam, da je bilo težavno, njegovo pozornost sploh še okreniti na navadne, posvetne reči.

Kadoveden sem bil, kaj je tako zelo vznemirjalo mojega očeta, pa sem previdno odprl ograjna vrata in tiho stopil okoli lovovega grmicevja. V veliko začudenje sem opazil pri očetu moža, s katerim so se bile pravkar pečale moje misli: budišta Rema Singa.

Oba sta sedela na vrtni klopi. Vzhodnjak je očito razlagal nekaj važnega in točko za točko odšteval s svojimi dolgimi, rjavimi

prsti, med tem ko je moj oče z vzdignjenimi rokami in vznemirjenim obrazom brez prestanka glasno ugovarjal.

Tako sta bila zatopljena v svoj prepir, da me več minut nista opazila, čeprav sem stal skoro tik njiju.

Kakor hitro pa me je bil vzhodnjak zagledal, je vstal in me pozdravil z isto odlično vljudnostjo in dostojanstveno prijaznostjo, ki sta bila dan poprej napravila name tako veek vtisk.

»Včeraj sem si obljubil, da mi bo v veselje obiskati vašega očeta,« je velel. »Kakor vidite, sem besedo držal. Bil sem toliko drzen, da sem podvomil o nekaterih njegovih naziranjih glede sanskrita in indijskih jezikov. Uspeh je bil, da sva se več kakor uro prepirala, ne da bi bila mogla drug drugega prepričati. Čeprav si ne lastim globokoga znanja, kakršno je razširilo med učenjaki sloves Johna Hunterja Westa, sem se po naključju prav s to rečjo posebno temeljito bavil in mirno lahko rečem, da so zadevna naziranja vašega očeta zmotna. Zagotavljam vam, gospod, da je bil sanskrit do leta 700 ali še celo dalje časa ljudski jezik v pretežnem delu Vzhodne Indije.«

»In jaz vam zagotavljam,« je odvrnil moj oče ognjevit, »da je bil v tem času sanskrit mrtev in pozabljen — razen med izobraženci. Ti so se ga posluževali v znanstvene in verske svrhe — prav tako, kakor so uporab-

ljali v srednjem veku latinščino, čeprav je ni več govoril noben evropski narod.«

»Če pogledate v purane (zbirke starih zgodb), boste videli, da je to splošno mnenje čisto zmotno,« je dejal Rem Sing.

Prepirala sta se še dalje in na podlagi raznih virov drug drugemu dokazovali zmotno, dokler ni Rem Sing izjavil, da se mora vrniti k tovarišema.

»Žal mi je, da ju niste privedli s seboj,« je rekel moj oče vljudno. Očitno je bil že v skrbeh, da ni bil med ognjevit borbo prekoračil mej gostoljubnosti.

»Vi ne obučete z zunanjim svetom,« je odvrnil Rem Sing in vstal. »Na višji stopnji ste kakor jaz in ste občutljivejši nasproti omadeževalnim vplivom. Ne bova se več videla, gospod John Hunter West, zato bedita lepo pozdravljena. Vaša starost bo srečna, kakor jo zaslužite, in vaše studije o vzhodnih jezikih bodo trajno vplivale na znanost in književnost vaše domovine. Pozdravljenite!«

»Ali vas tudi jaz ne bom več videl?« sem ga vprašal.

»Če pojdete z menoj vzdolž obrežja, potem še,« je odgovoril. »Pa vi ste bili danes že dolgo zunaj in ste utrujeni. Preveč zalitev vam od vas.«

»Ne, ne, rad grem z vami!« sem odvrnil. Šla sva. Kratko časa je naju spremljal še oče.

Moj oče bi bil rad znova načel sporno vprašanje sanskrita, pa je imel težko sopo, da ni mogel hkratu hoditi in govoriti.

»Zelo učen mož je,« je pripomnil Rem Sing, ko je bil naju zapustil oče, »toda kakor mnogi drugi ne prizna mnenj, ki so nje-

* **V Razvanju je gorelo.** V gospodarskem posloplju posestnika Dregarica Štefana iz Razvanja je v noči na nedeljo nastal požar, ki bi lahko postal usoden za vso vas, če bi domači in sosedni gasilci ne bili tako hitro prišli na pomoč. Posloplje je z vsem gospodarskim orodjem, 60 kokošmi in tremi svinjami z mladiči postalo žrtev ognja. Ogenj je bil najbrž podtaknjen.

* **Smrten padec z drevesa.** V Breznem vrhu je 11 letni posestnikov sin Ivan Šurnik splezal na orehovo drevo, da nabere nekaj orehov. Nenadno pa mu je spodrsnilo in je nesrečni fantek padel 12 metrov globoko na zemljo, kjer je obležal nezavesten in kmalu zatem izdihnil. Poklicani zdravnik je ugotovil, da je deček umrl zaradi tega, ker se je med padcem nabodel na neko suho vejo, ki mu je prebodla prsni koš in ranila srce.

* **Družinska žaloigra pri Celovcu.** Te dni je vlak iz Podrošice proti Celovcu povozil neko ženo z otrokom. Ker se je to zgodilo pozno zvečer, strojevodja ni opazil, da se je zgodila nesreča. Šele neki kolesar je zaslišal ječanje na progi in kmalu našel med tiri hudo ranjenega otroka in nedaleč ob progi še truplo mrtve žene. Otrok je bil takoj prepeljan v bolnišnico, vendar pa je kmalu tudi on umrl. Policija je dognala, da je nesrečnica 30 letna Doroteja Napečnikova iz Celovca, žena krojaškega pomočnika Jakoba Napečnika. V zadnjem času se je začela shajati z nekim mladim fantom iz St. Ruperta pri Celovcu, kar je povzročilo med zakoncem nespornizme in ločitev. Otroke je obdržal oče. Usodnega dne se je Jakob Napečnik mudil po opravkih v mestu. Pri tem ga je spremljal tudi triletni sinček. Ko je stopil v neko trgovino, je pustil otroka pred vrati. V tem trenutku je morala priti mimo mati in odvesti otroka. Ko je oče prišel iz trgovine, sinčka ni bilo nikjer. Javil je takoj policiji in prosil naj poiščejo otroka. Še preden pa je policija začela poizvedovanje, je prejela že poročilo o nesreči. Utemeljena je domneva, da je šla nesrečna žena v prostovoljno smrt in vzela s seboj tudi otroka.

* **Trije požari na Murskem polju.** Pretekli teden je gorelo na Murskem polju na treh krajih. Najprej je zgorela posestniku Pušenjaku Jožefu na Krapju velika oslica slame. Ogenj je zanetil otrok nekega delavca, ki je bil pri posestniku zaposlen. Oslica ni bila zavarovana. Dan na to je zadela nesreča malega posestnika Dominika na Moti. Zjutraj ra-

no mu je ogenj upepelil hišo in gospodarsko posloplje. Najbrž je zlobna roka zanetila požar. Posestnik je bil zavarovan le za nezaten znesek. V sredo zvečer pa je zgorel skedenj kmeta Jožefa Bohinjca na Ovenu z vsem senom in slamo. V tem primeru je škoda poravnana z zavarovalnico. Tudi tu je upravičen sum, da je bil ogenj podtaknjen.

* **S kamnom okoli vratu na dno vodnjaka.** Svajejstven samomor je izvršila Jožefa Lulikova, mati posestnika Lulika v Skakovcih. Privezala si je okoli vratu velik kamen in skočila v sosedov vodnjak, odkoder so jo privlekli mrtvo. Domnevajo, da je izvršila samomor v trenutku duševne zmedenosti.

* **Smrtna nesreča.** Na Greti v Trstu se je smrtno ponesrečil 25 letni Leopold Amar od Spodnje Sv. Marije Magdalene. Tam je poskusil po bližnici priti v Barkovlje. Moral je preko železniške proge. Prav tedaj pa je privozil od Nabrežine brzi vlak. Stroj vlaka je pograbil nesrečnega in ga odvelkel po progi skoro do predora, kjer ga je odbil v jarek poleg proge.

* **Smrtna žrtev granate.** Na Sv. Gabrijelu, strašnem grobišču svetovne vojne, je iskal ostanke vojnega streliva 33 letni Stanko Boškin iz Mirna pri Gorici. Ko je na nekem mestu zasledil granato, jo je hotel odkopati. Granata je bila pa še nerazstreljena in ko je Boškin po neprevidnosti zadel ob vžigalnik, se je razpočila in ga na mestu ubila.

* **Avtomobil je usmrtil berača.** V Gorici je neki avto z blatnikom tako usodno zadel 70 letnega berača Josipa Sfiligoja iz Podgore pri Gorici, da je ta zaradi dobljenih poškodb v bolnišnici umrl.

* **Smrt pod vozom.** Posestnik Anton Čelofiga iz Devine pri Slovenski Bistrici je vozil drva s Pohorja. Na neki strmini se je voz prevrnil in moža pokopal pod seboj. Čelofiga je padel na obraz in vsa teža voza ga je pritiskala v blato, tako da se je nesrečnej zadržal, preden je prispela pomoč.

* **Ponarejalec hranilnih knjižic prijet.** Te dni so slovenjbistriški orožniki na cesti med Pragerskim in Slovensko Bistrico ustavili sumljivega kolesarja. Pri pregledu njegovih dokumentov so ugotovili, da gre za 29 letnega Bogomira Jeniška iz Mislinja. Pri sebi je imel manjšo vsoto denarja, razna črnila, kemikalije in dve hranilni knjižici, glaseči se na ime Ivana Klemena. Ti dve knjižici sta takoj zbudili sum orožnikov, saj so že prej od poštnega urada na Pragerskem prejeli ob-

vestilo o predrznem sleparju, ki s ponarejenimi hranilnimi knjižicami dviga denar. Ker sta se imeni v hranilnih knjižicah ujemale z navedbami poštnega urada, so orožniki Jeniška aretirali in po spretnem zaslišanju iz njega kmalu izvalili priznanje. Izpovedal je, da je svojčas služil kot podnarednik v vojski, iz katere je bil zaradi nerednega opravljanja službe odpuščen. Ker ni dobil zaposlitve, se je pričel preživljati s sleparstvom. Ves prihranjeni denar je naložil v Poštno hranilnico in dal tam izstaviti hranilni knjižici na izmišljeno ime Ivana Klemena. Nato je na knjižici pri drugih poslovalnicah Poštne hranilnice dvigal denar, ki bi pa kmalu pošel, če ne bi sproti ponarejal razne vpise.

* **Z železom pobil ženo do smrti.** V Mursčaku se je pripetila krvava rodbinska žaloigra. Zakonca Matija in Katarina Resova sta si bila hudo v laseh, ker je žena Katarina prepisala polovico posestva hčerki, ki jo je imela rajši kakor ostalo deco. Omenjenega dne je prišlo zareditega med zakoncema do prepira in je Matija Res zgrabil za železo in z njim ubil ženo Katarino.

* **Žrtev dolgoprstnika.** Trgovčeva hčerka Marica Koren iz Šmartna na Pohorju je te dni sedela v neki mariborski kavarni. Nenadno se je pojavil pred njo neznanec in ji dejal, naj gre k telefonu. Ko se je vrnila, je ugotovila, da ji je med tem izginila ročna torbica, v kateri je bilo 3000 dinarjev gotovine.

* **Triletna pravda Bat'e proti Kristanu.** Oktobra 1. 1934. je čevljarški mojster Fran Kristan iz Šiške na shodu Narodne odbrane z geslom »Svoji k svojim« napadel Bat'ovo podjetje. Kmalu nato je pravni zastopnik Bat'e v Ljubljani dr. Fran Frlan vložil tožbo proti Kristanu zaradi prestopka po zakonu o pobijanju umazane konkurence in zaradi javnega obrekovanja. Kristan je bil obtožen med drugim trditve, da Bat'a ni pošten nasprotnik, da ga odklanjajo po vsem svetu kot največje socialno in gospodarsko zlo, da je Bat'a tujec, ki mu je jugoslovenstvo le krinka in dobrodošla pretveza za dobiček in da Bat'ovi čevlji zaradi svoje kakovosti niso niti poceni. Kristan je predložil obširen zagovor po svojem branilcu dr. Stanku Lapajnetu in ponudil dokaz resnice. Skoro tri leta so se kupičili akti o tem sporu. Po sodniku dr. Rusu jih je dobil dr. Müller, ki je naposled te dni pravdo za prvo instanco zaključil z obsodbo Frana Kristana zaradi javnega obrekovanja in žalitve na 14 dni zapora in 720

govemu nasprotna. Nekoč bo že vedel, kaj je resnica.*

Na te besede nisem ničesar odgovoril, in nekaj časa sva korakala molče tik ob vodi.

Grički, ki so se vlekli vzdolž obrežja, so sestavljali na levi strani nepretrgano verigo in nama zastirali razgled, med tem ko se je na desni razprostiral širni kanal, katerega srebrno blestečo se enoličnost je komaj motila kakšna jadrnica.

Budistovski svečenik in jaz sva bila sama. Nisem se mogel ubraniti misli, da sem bil čisto v njegovi oblasti, a on je bil baže nevaren mož, kakor je bil trdil krmilar in kakor je bilo sklepati iz izjav generala Heatherstonea. Vendar je z njegovega obraza odsevala tolika dostojanstvena dobrotnost in iz njegovih oči tolika jasna vednost, da sta me strah in sum minila. Morda je bil njegov obraz včasih mračen, celo strašen, a čutil sem, da mož ni mogel biti nikdar krivičen.

Ko sem ga zdaj pa zdaj pogledal, sem začutil neprijetno neskladnost njegovega plemenitega obraza in njegove ogljeno črne brade z njegovo potno obleko iz hrapavega blaga. V mislih sem ga oblekel v razkošno vzhodnjaško oblačilo, ki bi bilo primeren okvir za njegovo postavo.

Rem Sing me je povedel v majhno ribiško koč, ki so jo bili ljudje zapustili že pred leti in je zdaj prazna samevala. Pol strehe so ji bili odnesli viharji in okna in vrata so bila v žalostnem stanju.

To stanovanje, ki bi se ga bal najbednejši škotski berač, so bili ti čudaški ljudje rajši zasedli, kakor pa sprejeli naše gostoljubno

vabilo. Vrtec, na katerem se je zdaj bohotilo polno plevela, je ležal pred koč, in skozi plevel je poiskal moj spremljevalec pot do polomljenih vrat.

Pogledal je v koč in mi namignil, naj mu sledim.

»Priložnost imate, da lahko vidite prizor, ki ga vidijo redki Evropci,« je rekel s pridruženim, spoštljivim glasom. »V tej koči sta dva jogija — modra moža, ki sta še samo eno stopnjo oddaljena od najpopolnejših božjih posvečencev. Oba sta čudovito zamaknjena, sicer bi se ne upal vsiljevati jima vašo prisotnost. Njuni duhovni telesi so ju zapustili in se udeležujeta zdaj svečanosti svetilk v svetem samostanu v Rudoku tam daleč v Tibetu. Stopajte tiho, da ju ne pokličete pred končano pobožnostjo nazaj s tem, da ju zdramite in vzpostavite delovanje njunih teles.

Počasi sem se po prstih splazil skozi plevel h koči in pogledal vanjo skozi odprta vrata.

V pusti sobi ni bilo nikakega pohoštva ali kaj drugega. Le kup slame sem videl v kotu. Na tej slami sta ždela s prekrižanimi nogami in z glavama, sklonjenima na prsi, dva moža, eden majhen in stuljen, drugi pa koščen in mršav. Nobeden izmed njiju naju ni pogledal ali sicer pokazal, da je vedel za našo prisotnost. Oba sta bila tako mirna in tiha, da bi ju bil smatral za kipa, če ne bi slišal njunega počasnega, enakomernega dihanja. Njuna obraza sta bila v nasprotju z zdravo rjavo barvo mojega spremljevalca pepelnato siva. V njunih očeh se je videla le belina, ker so jim bile zenice zasukane navzgor in pokrite od trepalnic. Na majhni plati pred njima so bili vrč vode, pol hlebca

kruha in list papirja, počekanega s skrivnostnimi znaki.

Rem Sing si je ogledal papir in mi je namignil, naj se umaknem. Potem je prišel za menoj na vrt.

»Pred deseto uro ju ne smem motiti,« je rekel. »Videli ste enega izmed najčudovitejših uspehov naše znanosti o skrivnostih, namreč ločitev duha od telesa. Duši obeh svetih mož bivata tale trenutek na bregovih Gangesa, in ti duši sta v likih, podobnih resničnim telesom, zaradi česar nobeden izmed vernikov ne dvomi, da Lel Humi in Moudar Kan nista med njimi. Mi imamo moč, da lahko kak predmet razdelimo v atome in te atome s hitrostjo, večjo od bliska, prenesemo na določen kraj, kjer jih prisilimo, da zavzamejo svojo prvotno obliko. Prej je bilo treba prenesti na ta način celo telo, a potem smo odkrili, da je lahko izločiti od telesa le toliko snovi, kolikor je potrebno, da napraviš nekako lupino telesa ali dozdevni telesni lik. To označujemo za duhovno telo.«

»Če torej tako lahko prenašate svoje duše, zakaj pa so potem te duše sploh spremljane od teles?« sem ga vprašal.

Rem Sing se je nasmehnil.

»Kadar smo posvečenci sami med seboj, potrebujemo samo svoje duše, a v stikih z navadnimi ljudmi se moramo kazati v oblikah, ki jih vidijo in razumejo.«

»Izredno me zanima vse, kar ste mi povedali,« sem rekel, ko mi je v slovo dal roko. »Pogosto bom mislil na vas.«

»Od tega boste imeli veliko korist,« je rekel še zmerom držeč mojo roko; pri tem me je resno in žalostno gledal v oči. »Morda se

dinarjev denarne kazni pogojno za tri leta. Kristan obsodbe ni sprejel in je po svojem branilcu dr. Lapajnetu prijavil priziv.

* **Nova ocenitev zemljišč v Istri.** V Istri začno italijanska oblastva v kratkem na novo ocenjevati zemljišča in zemljiške dohodke. Na podlagi teh ocen bo določena nova davčna osnova. Na podlagi odloka, ki je bil te dni objavljen v rimskem uradnem listu, bodo do dovršene ocenitve znižani obroki za prisilno zemljiško posojilo kakor tudi izredni zemljiški davek, nespremenjene pa ostanejo občinske in pokrajinske davčne doklade. Omenjeni obroki in davek se bodo znižali za vso dobo od 1. januarja l. 1937. do konca cenitvenih del. Obroki za prisilno posojilo, ki so jih posamezni denarni zavodi in zavarovalnice na račun posameznih obveznikov že plačali, se bodo znižali sorazmerno z vrednostjo na novo ocenjenih zemljišč odnosno njihovih dohodkov, nastali presežki pa zaračunali pri plačilih nadaljnjih obrokov ali pa se bodo vrnili.

* **Huda nesreča na Savi.** V bližini Jezovce se je na Savi pripetila huda nesreča. 12 kmetov se je odpravilo s čolnom preko vode, da bi se na drugi strani nekemu podjetniku ponudili za delavce. Vaščani so jih opozarjali, naj se z malim čolnom, ki so ga imeli na razpolago, vsi hkratu nikar ne peljejo čez vodo. Vsi navsveti pa so ostali zaman. Delavci so bili že skoro na drugi strani reke, ko je nenadno voda zalila čoln, tako da se je pogreznil pod gladino. Z druge strani so nesrečnejšem nemudno prihiteli na pomoč z večjim čolnom. Reševalcem je uspelo rešiti le 10 mož, 28-letni Zlatko Marović in 31-letni Imro Džumbrija pa sta utonila.

* **Spopad med fanti in karabinjerji.** Nedavno zvečer so nastali v Lomeh pri Črnem vrhu hudi izgredi. Trije fantje so se sprli s tamkajšnjimi karabinjerji. Prišlo je do spopada, v katerem je bil neki karabinjer ranjen. S pomočjo obmejnih miličnikov so fante obvladali in jih odvedli v idrijske zapore. Aretirani so bili 28 letni Karel Rupnik in brata 34 letni Tomaž in 23 letni Matej Rupnik.

* **Vlom na Dobrovi.** Na Dobrovi so bili v teku enega leta izvršeni že trije veliki vlomi, dva v občinsko pisarno, eden pa v cerkev. Zdaj pa se je izvršil nov vlom. To pot so se vlomilci spravili nad trgovine. V Gaberju, kjer se pot odcepi na Sveto Katarino, ima svojo trgovino Lojze Ambrožič. V to trgovino so v eni izmed zadnjih noči vdrla neznanca in

odnesli razno blago, tako da ima Ambrožič kakih 5000 din škodo.

* **Tezenski strahovalec obsojen.** V juliju in avgustu so bile na Teznu pri Mariboru izvršene številne tatvine. Tezenski orožniki so naposled izsledili tatu v osebi 25 letnega ključavničarskega pomočnika Jurija Gosaka, ki ga je te dni mariborski mali kazenski senat obsodil na eno leto in štiri mesece robije in na izgubo častnih državljskih pravic za dve leti.

* **Oskrunjeno žrtev vrgel v reko.** V Črni se je te dni izvršil gnusen zločin. Neki raznašalec kruha, ki stalno zalezuje mlada dekleta, je napadel slaboumno beračico Apolonijo Pavškovo ter ji storil silo. Po gnusnem zločinu je pohotnež vrgel svojo onemoglo žrtev v naraslo Mežo. Da niso prav v tem trenutku prihiteli ljudje, bi bilo dekle utonilo. Zločinec je neznankam pobegnil.

Poravnajte naročnino

Stopamo v zadnje četrletje, zato je skrajni čas, da se spomnite na »Domovino« in poravnate one male zneske, ki jih uprava lista tirja od Vas za naročnino. Naj ne bo med Vami nehvaležneža, ki bi zastoj prebiral list, ki Vas vse leto poučuje in zabava z berilom in slikami. Tudi list mora živeti. Brez denarja ni papirja, ne barve, stanje tudi stroji, stane tudi delo. Zato se brez oklevanja poslužite položnic, ki jih imate doma, kdor bi je pa več ne imel, naj piše na upravo lesta po drugo. Seveda velja ta opomin le za one, ki nimajo za letos naročnine v redu plačane.

Uprava »Domovine«.

* **Zverinski uboj v pijanosti.** Krojaču in gostilničarju Janezu Kepicu v Mostah pri Komendi je obtožnica pred ljubljanskimi sodniki očitala uboj. Kepic je julija v Mostah z motiko in kolcem od smrti pobil invalida Filipa Kerna. Na vprašanje predsednika senata, ali se čuti kriv, je Kepic odgovoril, da je delno kriv, ker je na tleh ležečega Kerna, ki je že umiral od prvega silnega udarca z motiko, še tolkel s kolom. Obtožnec je povedal, da je njegova desna noga krajša zaradi božjosti, za katero je trpel v mladosti. Zaradi

krajše noge so ga ljudje zasmehovali in ga žalili. Tudi z domačini se ni razumel. V obtožnici je državni tožitelj omenil, da je Kepic zelo grdo ravnal z ženo, ki je imela pravcat pekel v hiši. Kepic je priznal, da je začel zaradi razmer v hiši močno piti. Najbolj ga je bolelo, ker so ga zasmehovali zaradi telesne hibe. Tudi ubiti Kern ga je zasmehoval, češ da je krevlja, ki ne more dobiti več dekleta, če ga žena zapusti. Nesrečnega dne so pri Kepicu belili. Prišel je tudi invalid Kern, zahteval pijačo in se spustil v pogovor s Kepicem. Oba sta bila vinjena. Kepic je Kerna tedaj že močno sovražil, ker je Kern ubil Kepičevega mačka. Beseda je dala besedo, usodno za Kerna, pa je bilo njegovo zmerjanje, ko je videl, da je Kepic pomagal sosedu pri nekem delu. »Ti si osel,« je rekel Kern Kepicu, »ker pomagaš takim poganom, kakor so tvoji sosede. Iz Španije bi morali priti in vampe bi jim morali porezati!« Po teh besedah sta se začela oba zmerjati in preganjati okoli hiše in v njej. Ko je Kepic pozval Kerna, naj plača dolg in naj gre, je skočil Kern na nasprotnika. Baje mu je grozil z nožem. Kepic je stekel iz hiše in med potjo pobral motiko, ki je slonela ob zidu v veži. Na pragu sta se še izzivala. Ko je Kern stopil pred hišo, ga je Kepic z vso silo udaril z motiko po glavi. Napadenec je imel še toliko moči, da je odskočil v vežo, tam se je pa zgrudil. V neverjetni besnosti je Kepic še potem s kolom udrihal po Kernu. Sosede so izjavili, da je bil Kern slab človek. Rad je izzival in žalil. O obtožencu so vedeli povedati, da je priden in dela, če ni vinjen. Orožniki so izjavili, da jim je Kepic po aretaciji rekel, da mu ni nič žal, ker je Kerna pobil. Zaradi tepeža je bil obtoženec že petkrat kaznovan. Senat je razsodil, da je Kepic kriv in ga je obsodil na pol drugo leto strogega zapora z upoštevanjem na to, ker je vse kazalo, da Kepic res ni bil docela pri pameti, ko je svojega nasprotnika na tako zverinski način do smrti pobil. Državni tožilec je prijavil priziv zaradi prenicke kazni.

ZAČARAN KROG.

A: »Kdaj se bo omožila vaša nečakinja?«

B: »To je začaran krog, ki iz njega ni izhoda.«

A: »Kako to? Saj se imata vendar rada.«

B: »Seveda se imata, toda ona se noče omožiti, dokler on ne poravna vseh svojih dolgov, on pa jih ne more poravnati, dokler se ne oženi.«

vam bodo zdeli kakšni poznejši dogodki grozni, ker ne bodo v skladu z vašimi nazori o dobrem in slabem. Ne obsodite nas prehitro. So neki zakoni, ki se morajo izvesti, čeprav posamezniki trpe zaradi njih. Njih učinek se vam bo morda zdel krut, a to se tu ne more upoštevati. Vol in ovca sta varna pred nami, toda mož, čigar roke so omadeževane s krvjo najvišjega, nam ne sme uiti in nam ne bo!»

Pri zadnjih besedah je grozeče vzdignil roke. Potem se je obrnil in stopil proti razpadli koči.

Gledal sem za njim, dokler ni izginil za vrati, nato pa sem se napotil proti domu. Med potjo sem razmišljal o vsem, kar sem bil slišal, in zlasti o tem, kako se je zagonečni modrijan naposled razjezil. Tam daleč na desni sem videl beli cloombrski stolp, ki se je ostro začrtano in jasno vzdigoval iz temnega ozadja. Mislim sem o tem, kako zelo zavida marsikateri po naključju mimo hodeči popotnik to krasno poslopje njegovim prebivalcem, ker ne sluti grozot in neznanih nevarnosti, visečih nad njih glavami.

Črna gmota oblakov na nebu se mi je zdelo znamenje še strahotnejšega viharja od onega, ki je bil razsajal pred dvema nočema — viharja, ki mu je usojeno napraviti grozno nesrečo.

»Gorje! Gorje!« sem vzdihoval. »Bog, ne dopusti, da bi zadelo gorje nedolžne hkratu s krivimi! Zaman mučim svoje možgane, kaj gremi. Kaj, le kaj?«

Ko sem dospel domov, sem videl, da se je moj oče še zmerom vznemirjal zaradi prepira, ki ga je imel s tujcem.

»Upam, John, da ga nisem preveč nahrnil,« je rekel. »Ker je zavzel tako nevzdržno stališče, se nisem mogel zadržati, da bi mu ne oporekal. No, posrečilo se mi je ovreči njegovo trditev. Ti tega nisi opazil, ker nisi vsega čul. Ko sem pa navedel v dokaz odredbe kralja Azoke, čemur si bil sam priča, je mož takoj vstal in se poslovil.«

»Krepko si se držal,« sem mu odgovoril. »Kakšen vtisk pa je sicer napravil nate tujec?«

»On je eden izmed svetih mož, ki so svoje življenje posvetili preučevanju skrivnosti budistične vere,« je dejal oče. »Najbrž je božji modroslovec ali častilec boga spoznanja. Razvoj teh ljudi doseže vrhunec v popolnem posvečenju. Ta mož in njegova tovariša te visoke stopnje menda še niso dosegli.«

»Oče, nehaj vendar,« ga je prekinila moja sestra. »To nam vendar še ne pojasnjuje, zakaj so tako učeni in sveti možje prišli sem in se nastanili na obrežju zapuščenega škotskega zaliva.«

»Preveč me vprašaj!« je odgovoril oče. »Mislim, da se to tiče le njih samih, dokler so mirni in se pokorijo zakonom, ki so v deželi veljavni.«

»Ali si že kdaj čul, da bi imeli ti višji svečeniki, o katerih si govoril, nam neznane moči?« sem vprašal.

»Vzhodna književnost ima za to polno dokazov. Sveto pismo je vzhodna knjiga. Ali niso v njej od začetka do konca le zgodbe o takih močeh? Nedvomno so v preteklih časih poznali mnogo naravnih skrivnosti, ki so jih ljudje v tisočletjih pozabili. Ne morem seve-

da reči, ali imajo moderni božji modroslovci res moči, ki si jih pripisujejo.«

»Ali so to maščevalni ljudje?« sem vprašal. »Ali je kakšen pregrešek, ki se mora po njihovem mišljenju kaznovati s smrtjo?«

»Ne vem,« je odvrnil moj oče in presenečeno pogledal. »Kakor kaže, si danes popoldne zelo radoveden. Kaj je smoter vseh teh vprašanj? Ali so naši vzhodni sosede zbudili v tebi vedoželjnost?«

Potrudil sem se, da sem odgovoril na to vprašanje tako, da ne bi bil vznemiril starega moža. Nič dobrih posledic bi ne bilo imelo, če bi tudi on vedel za vse te homatije. Njegova starost je zahtevala mir, ne pa razburjenje. Sicer pa bi mi tudi pri najboljši volji bilo zelo težavno razložiti mu nekaj, kar je bilo meni samemu zavito v temo. Imel sem torej dovolj vzrokov, da mu nisem ničesar povedal.

Se nikdar mi v mojem življenju ni kakšen dan tako počasi mineval kakor oni usodni peti oktober. Na vse različne načine sem poizkušal prebiti dolgočasne ure, vendar se mi je zdelo, da ne bo dneva nikdar konec.

Poizkušal sem čitati, poizkušal pisati; postal sem po trati, hodil po deželni cesti gor in dol, lovil na trnek ribe in začel urejati očetovo knjižnico. Na vse načine sem izkušal omiliti svojo napetost, ki mi je postajala čedalje neznosnejša.

Moja sestra je očitno trpela za enako mrzlično nemirnostjo. Spet in spet naju je grajal najin dobri oče na svoj blagohotni način zaradi najinega nenavadnega obnašanja, ki ga je neprestano motilo pri njegovem delu.

(Dalje prihodnjik.)

* **Prijeti mladi tatovi.** Kriminalnim agencijom mariborske policije se je posrečilo v Ptuj ob priliki sejma aretirati dva mladolletna fantalina, ki sta iz avtomobila ukradla tovornarjevi soprog Greti Schonskyjevi zlatnine v vrednosti 37.000 dinarjev. Pri zaslišanju sta izpovedala, da sta zaklad skrila v Bentnavskem gozdu, kjer ga je policija tudi našla. Manjkala je le zlata obza za puder, katero mlada nepridiprava bržkone že prodala.

* **Vlomilci na polodu.** Neznani tatovi so se splazili skozi podstrešje v stanovanje posestnika Miha Zabeva v Vrhač ter odnesli razno obleko, čevlje, posteljnino in 6000 dinarjev gotovine.

* **Zasačena vlomila.** V nedeljo zjutraj je čevljarski mojster Jožef Franko v Škerji Luki zaslišal v svoji delavnici sumljiv ropet. Stopil je k oknu in videl dva možka, večje ga in manjšega, ki sta oprtana s težkim torbom skušala pobegniti. Mojster je planil za njima na cesto in začel klicati na pomoč. Vlomilca sta jo ubrala, kolikor so ju nesle noge. Mojstrove klice sta zaslišala dva stražnika in ju začela loviti. Stražnikom sta prihitela na pomoč še dva delavca, a mojster Franko je odhitel po orožnike. Kmalu so vlomilca obkolili in ju aretirali. Sta to 35 letni delavec Josip Petrič iz Rogatca pri St. Jerneju na Dolenjskem in 36 letni Jožef Majnar, čevljarski pomočnik iz Hudoga konca, občina Grosuplje.

Največje vojaške vaje v naši državi so se končale

Pretekli teden so se vršili ob Kolpi največji vojaški manevri v Jugoslaviji, ki so jim prisostvovali med drugimi Nj. Vis. knez namestnik Pavle, minister za vojsko in mornarico, general Ljubomir Marić in zastopniki številnih tujih držav. Vaje, ki so predstavljale spopad južne in severne vojske, so se končale v soboto s tem, da je južna vojska potisnila severno čez Gorjance nazaj. Vse se je vršilo na videz kakor v pravi vojni. Videli smo vse vrste orožja. Tudi tanke, oklopane avtomobile, letala in težko motorizirano artiljerijo (glej slike v prilogi).

Odlična izvedba nam je pokazala, da je naša vojska dobro pripravljena in da smo lahko ponosni nanjo. To priznanje naših vojski so v svojih govorih naglasili tudi naš minister za vojsko in mornarico, general Ljubomir Marić, českoslovaški obrambni minister Mahnik in Nj. Vis. knez namestnik na svečanem obedu v Dolenjskih Toplicah, prirejenem na čast tujim vojaškim predstavniki.

Popotnikova torba Stoletnik, ki je poznal Napoleonovo sestro

Bregana, septembra.

Ne samo Bregana, temveč tudi daljna okolica dobro pozna starčka Valentina Klementeja, ki je včasih ob obali Bregane in Save rezal šibe za svojo obrt — pletenje košar. Ta mož, ki je še vedno čil in zdrav, je proslavil ta mesec redke rojstni dan, namreč stoletnico svojega življenja.

Stari Klemente, po rodu iz Julijske krajine, odkoder je vsako leto prihajal v sezoni v naš kraj rezat vrbove šibe za košare. Pred dvajsetimi leti pa se je vsa obitelj Klementejeva preselila iz Pierisa v Bregano, kjer je bivala do pred nekaj leti. Zdaj so pa v Zagrebu, kjer se bavijo še vedno s pletenjem Stari Klemente sicer več ne dela, ker ne vidi, zato pa vodi obrt njegov sin Nikola.

Pred nekaj dnevi sem ga obiskal v Zagrebu, da mu čestitam k stoletmu rojstnemu dnevu. Predstavljal sem si slabotnega starca, ki se ne more več premakniti z mesta, toda na moje presenečenje sem ga našel na dvorišču, kjer je sedel leno zravnal na stolu in kadil pipo. Oddaleč bi mu prisodil le kakšnih 80 let. Lice mu je sicer zgubano, glava je še precej pokrita z mjavimi lasmi. Edino brki in brada so mu beli. Eno oko je izgubil, ko je štel pet let, a na drugo je lani oslepel. Zaradi pomanjkanja zobov malo težje govori. Spomin ima zelo dober. Mene ni videl že 10 let. Po glasu me sicer ni spoznal, toda ko sem mu povedal ime, se me je takoj spomnil in me začel izpraševati po razmerah iz Bregane.

Na vprašanje, s čim se je hranil, da je doživel tako visoko starost, je odgovoril, da je jedel vse, kar so jedli drugi. Kaditi je začel že kot triletni otrok in je zmerom kadil. Da-

koma Knez namestnik je rekel v nagovoru med drugim, da se čuti prisiljenega izreči dolžno priznanje vsem vojaškim starešinam in vojakom, ki so zastavili ves svoj trud, da bi bili ti veliki manevri kronani z uspehom. Hkratu je pozdravil ugledne zastopnike zavznosti in ostalih tujih vojsk. Na koncu nagovora pa je zaklical: Živej kraj! Peter II. Živej vojska!

Omenjamo še, da je bil v nedeljo skozi Metliko orjaški mimohod čet, ki mu je prisostvovala ogromna množica ljudi od blizu in daleč in navdušeno pozdravljala vojaštvo. To je bila doslej največja revija naše vojske. Popoldne so se začele čete, ki so sodelovale pri manevrih, spet vračati v svoje garnizije. Po večini so se odpeljale z vlaki, le ljubljanski pehotni in topničarski polk sta se vrnila peš v Ljubljano, kjer sta bila z navdušenimi počastitvami sprejeta od Sokolstva in vsega ljubljanskega prebivalstva.

nes sploh ne more biti brez svoje »fajfe«, kakor jo on imenuje, in pravi, da bi gotovo že umrl, če ne bi kadil: zavitke tobaka, ki sem mu jih izročil, je spravil v žep kot dragocenost.

Pripovedoval je mnoge zgodbe iz svojega stoletnega življenja. Tako je pravil med drugim, da je poznal Napoleonovo sestro princeso Eliso, ki je imela v onem kraju, kjer je on bival, svoje posestvo. Imela je lepega psa, in ko je poginil, mu je dala napraviti pogreb kakor za človeka. Poznal je tudi Napoleónovega nečaka. Imena se ne more spomniti. Za njega je rekel, da se je sam ubil. Dobil je namreč nalogo, da bi bil moral ubiti neko osebo, česar pa ni hotel storiti in je najsi sam sebe ustrelil. Nato nam je stari dčane zapel še neko pesem o Napoleonu, ki so jo tamkajšnji prebivalci prepevali v italijanskem jeziku. Čeprav so bili pod bivšo Avstrijo, je rekel, so ljudje vseeno imeli radi Napoleona in so peli pesmi njemu v slavo. Stoletni Klemente ni bil nikoli bolan. Skoroj neverjetno se čuje, vendar je resnično, da je pred tremi leti, ko je štel 97 let, preplaval trikrat Savo na najširšem mestu blizu Zagreba.

Na vprašanje, kako dolgo še misli živeti, je odgovoril, da še ne bo tako kmalu umrl. »Počutim se prav dobro, in če bi videl, bi tudi še delal in prišel gledat v Bregano. Tako pa moram skoro samo sedeti in se zabavati s svojo fajfo,« je končal svoja razlaganja stoletni mož.

E. K.—n.

Govor šolskega upravitelja Kokalja na Tavčarjevem grobu na Visokem

Pred odkritjem spomenika dr. Ivanu Tavčarju v nedeljo 19. t. m. so se zbrali Tavčarjevi častilci najprej ob njegovem grobu na Visokem, kjer je imel šolski upravitelj, g. Janko Kokalj naslednji govor:

Zemlja domača ni prazna beseda. Del je mojega življenja, in če se mi vzame zemlja, se mi je vzelo tudi življenje. Ko si ogledam do kosti, ko te povsod preganjajo, te sprejme domača zemlja z istim obrazom, kakor te je sprejela, ko so te še v zibel dajali. Nisi doživel pomladi, da te ne bi objemalo njeno cvetje, in ne jeseni, da bi ti ne bilo sipalo svojih sadov. Morda je hudo umreti, ali toliko zapišem, da bi rajši umrl sredi domače doline, bodisi od gladi, kakor na zlatem prestolu nemškega cesarja, kjer bi imel vsega na kupe.

Tako nam je govoril naš Ivan Tavčar v svojem zadnjem delu v Visoki kroniki. Tako nam je mogel govoriti on, ki mu je bila ta zemlja nad vse draga. V globoki ljubezni je bil zvezan z njo od trenutka, ko mu je tekla zibelka v preprosti kmečki hiši na poljanskem griču, kamor se je vedno znova vračal v življenju, pa do trenutka, ko je tu sredi domače doline legel k počitku. Zapustil nam je dragocene leposlovne umetnine, v katerih se v mislih vrača spet v domače kraje. Iz teh umetnin diha vsa ljubezen, s katero slika in opeva naš pisatelj v čudovito lepih in toplih besedah domačo grudo in svoje rojake. Kot slavospev zveni, ko nam opisuje poljanskega kmeta očeta Boštjana, riše nežni lik poljanskega dekleta Metke in blažilno apostolsko delovanje duhovnika gosпода Jakoba, a krono podaja na glavo kmečki materi, o kateri pravi v »Cvetju v jeseni«: »Slovenska kmetica, še vedno te premalo spoštujemo. Malo imaš od življenja, uboga ti, mučenica, a tvoja je vendar zasluga, da je tlačena in raztrgana slovenska domovina ostala skupaj. Te domovine prvi stebel si ti, slovenska kmetica, ki spiš navadno na slami, in pod raztrgano odejo ter ješ kar možu in otrokom ostane.«

Kot čudodelnik je odprl vrata, odgrnil zavese, da gleda lepoto naše zemlje. In zakaj je odkrival pisatelj te lepote? Da bi jih spoznali, pa vzljubili to zemljo tako, kakor je je vzljubil on. Tako ljubezen nam je hotel vžgati, da bi se izpolnile njegove zlate besede iz »Cvetja v jeseni«: »Eno je glavno. Naša zemlja se nam ne sme vzeti in slovenski narod mora stati kot večne dneve, kateremu korenine nikdar ne usahnejo. Ali nam ne bi bilo treba mnogo takih mož in mnogo take plamteče ljubezni v dobi človeške razdvojenosti, mržnje, sovraštva?

Prihiteli smo ob današnji svečanosti na tvoj grob, ker smo ponosni nate, ki si nam ustvaril dela, s katerimi si se uvrstil med najodličnejše sinove našega naroda. Prihiteli smo, ker smo garjeni ob toliki ljubezni, ki si jo vli v svoje umetnine. Naj nas ta ljubezen znova in znova prepoji, da bomo resnogočno drevo, ki mu korenine nikdar ne usahnejo. Prihiteli smo, da se ti poklonimo in zahvalimo, da si nam odkril lepoto rodne zemlje in nas naučil ceniti in ljubiti domačo grudo. V skromno zahvalo ti prinašamo na grob domačega cvetja v jeseni.

Slava spominu poljanskega rojaka, velikega našega pisatelja dr. Ivana Tavčarja!

Iz Prekmurja Povodenj v Prekmurju in Medmurju je napravila ogromno škodo

Lendava, septembra.

Zaradi velikih nalfvov sredi preteklega tedna je Mura zelo narasla in ponekod prestopila Bregove. Poplava Mure in njenih pritokov je napravila ogromno škodo v Prekmurju in zlasti v Medmurju.

Dokležovje, kjer je voda vdrla v hiše in hleve, so morali delno izprazniti. Promet preko Mure je bil ustavljen. Poleg Dokležovja so morali izprazniti Srednjo in Doljno Bistričo, Črensovece, Petešovec in Bence. V Bencu je hudournik porušil nekaj hiš. Med poplavo spremenila polja v pravcato jezero.

Murskim Središčem in Dolno Lendavo je iz katerega je gledalo le nekaj hiš in dreves. Pri Sv. Martinu na Muri je hudournik razdeljal nasip, ki je bil zgrajen v okviru regulacijskih del na Muri. Pri Razkrižju je voda preplavila banovinsko cesto iz Strigove v Ljutomer in jo na več mestih razdejala.

Pod vodo je bilo v Prekmurju in Medmurju okrog 20.000 oralov zemlje. Naslednje dni je k sreči mehalo deževati in je začela voda spet padati. Nепrestane povodnji ob Muri nujno kličejo po hitri in temeljiti regulaciji Mure in njenih pritokov.

Grobnice grofov Batthyanyjev so izropeli. V grobnici grofov Batthyanyjev sredi gozda v neposredni bližini Gornje Lendave počivajo telesni ostanki Batthyanyjevih prednikov. Ob nedavnem obisku grobnice je grofica Ernestina ugotovila, da je bil v grobnici nepoklican nepridiprav, ki je odnesel dragocene svačnike. Prijavila je zadevo orožnikom, ki so ugotovili, da je bil vlam izvršen najbrže že pred leti, ker so bila okna grobnice, zidane v obliki kapelice, že dalje časa razbita. Kakor vse kaže, so vlomilci imeli namen izropati rakve in so stikali predvsem za zlatino in dragocenosti. Ker je bila razbita tudi steklena rakev, so uvedli orožniki preiskavo za skrunilci te starodavne grobnice. Zasledovanje je pa otežkočeno, ker je bil rop izvršen še pred davnim časom in so ga šele sedaj opazili. Grofica Ernestina ni vedela povedati, ali so bile v grobnici kakšne dragocenosti.

Po nesreči strel v glavo. Posestnikova hči Ana Zerdinova iz Lendave je vzela te dni revolver, da bi z njim streljal na škorce v vinogradu. Ko se je vračala iz vinograda, ji je na strmem bregu spadrnilo in je padla. Pri padcu se ji je samokres tako nesrečno sprožil, da jo je izstreljek zadell v glavo in jo usmrtil.

Noši na tujem

Iz kolonij naših ameriških rojakov

V Clevelandu se je smrtno ponesrečil Jože Kozar. Spodrsnilo mu je nastopnicah in pobil se je po glavi tako močno, da je v bolnici umrl. Pokojnik je bil doma iz Brezovice pri St. Vidu pri Stični, odkoder je prišel v Ameriko l. 1907.

Pred dnevi bi bila malone utonila v Erijskem jezeru Jože Rus in njegov sin Jože. Rus je šel s svojo ženo Leopoldino in tremi sinovi k jezeru, da bi se malo ohladili. Vsi so se šli kopat, čeprav nihče ne zna plavati. 7-letni Rusov sinček Rudolf je naenkrat izginil pod vodo in njegov bratec Jože je brž poklical očeta, ki je kar oblečen skočil za sinčkom. Tada tudi on je takoj izginil pod vodo. Rusova žena in oboje sinčka so začeli klicati na pomoč. K sreči sta se kopala v bližini dva mladeniča, ki sta Rusu in njegovega sinčka potegnili iz vode. Sinček je bil še pri zavesti. Oče pa je bil že izgubil zavest. Ko sta ju mladeniča potegnili iz vode, sta bila oče in sinček krepko objata.

Na bejišču v Španiji je padel Slovenec Štefan Kozjak, ki je živel pred odhodom v Španijo pri družini Medvečevi v Clevelandu in je bil natak. Prej je pa služil v ameriški mornarici.

V Clevelandu so umrli Rus, po domače Malnarjev, star 55 let, doma iz St. Vida pri Stični, kjer zapušta sestro Alojzijo in starejšo hčerko Marijo. Neža Srpičičeva, doma iz Gorice pri Leskovcu, in Pavlina Medvečeva, rojena Šepičeva, stara 22 let. V Sheboyganu je umrla Ana Bombačeva, stara 79 let. V Milwaukee sta umrli Miha Rotar, star 53 let, doma iz Klenika pri St. Petru na Krasu, in Jože Zalar, star 57 let, doma iz Ne-tranjih goric. V Forest Cityju sta umrli Terizija Semetova, stara 59 let, doma iz St. Vida pri Stični in Ivana Gačnikova, stara 58 let, doma iz Vodice pri Litiji. V Homer Cityju se je smrtno ponesrečil Alojzij Pirman, star 51 let.

Ženski vestnik

Kamilice kot zdravilo

Tri pesti kamilicnih cvetov daj v steklenico in nanje malaj četrt litra dobrega žganja. Steklenico zaveži in jo postavi za 14 dni na sonce. Če solnce ni, pa na mlačno peč. Nato precedi žganje skozi čisto krpo in daj v steklenico. To žganje je zdravilno in je jemati dvakrat na dan po eno žličico, in sicer proti napenjanju v črevesju, proti glistam, zoper drisko in druge težave v trebuhu ali želodcu. To žganje pomaga tudi proti dišajzu, ozeblinam in krvnim podplutbam kot mazilo, odnosno obkladek za izpuščaje od nahaoda. S tem žganjem maži otekline in boleče noge. Pomaga zoper glavobol, če zmoliš krpico lin si jo položiš na tilnik. Tak obkladek te tudi pomiri, če imaš razdražene živce.

Kamilice, ki so bile namočene v žganju, prevri, ocedi in ta ocedek porabi za obkladeke, za čaj, za izpiranje ust in ran.

S kamilicnim čajem umiri lasje so zelo svetli, mehki in se svetijo. Kamilice popari in pusti pol ure poparjene, nato skozi krpo precedi in si v tej vodi umij in izperi lase.

Kamilični čaj zelo pomaga, če imaš prehlajen želodec, pa tudi proti bolečinam ob menstruaciji (mesечnem perilu). V tem primeru popari kamilice v nočno posodo in sedi na posodo, da se tako trebuh pari. Seveda moraš nato v posteljo, da si trebuha ne prehladiš.

Poparjene kamilice (cvetje namreč) vrzi potem kam v kot vrta in spomladi bodo vse odgnale in imela boš na vrtu polno te dobre zdravilne rastline.

Za kuhinjo

Polenta. Polento zna gotovo vsaka gospodinja skuhati. Da pa polento malo boljšaj, jo pripravi na naslednji način: Na pol litra mleka zakuhaj potentnega zdroba, da bo gosto, nato vmešaj za jajce velik kos sirovega masla. Ko je polenta hladna, dodaj tri rumenjake in tri žlice kisle smetane. Dobro zmešaj! Če imaš rada jed sladko, dodaj še malo sladkorja v prahu in malo rozin. Nato namaži kozo s sirovim maslom in stresi polento v kozo, razravnaj ter kuhaj tri četrtinke ure v sopari.

Ajdov močnik. Močnik zna skuhati vsaka gospodinja. Pripravi pa se da ajdov močnik še bolj okusno na tale način: vzemi ajdove mčke, kolikor pač nameravaš skuhati močnika, deni moko v skledo, ubij vanjo eno jajce, prilij malo vode in napravi svačke kakor za navadni (zaroštani) močnik. Te svačke potem zakuhaj v mleko, osoli in kuhaj, kakor vedno kuhaš močnik. Prepričala se boš, da je tak močnik okusnejši od navadnega.

Kisloladke kumarce. Te kumarce so posebno trde in okusne. Vzameš kakih 100 kumar in narediš slano vodo iz pol kilograma soli in treh litrov vode. Najprej kumarce prav dobro umiješ v mrzli vodi, jih daj v glinec lonec ali primeren kozarec, jih poliješ z mrzlo vodo in pustiš 24 ur stati. Nato odlijš vodo in pripraviš novo prav tako slano vodo, ki jo zavreš in spet poliješ na kumarce in naj spet 24 ur stoji. Drug dan odlijš slano vodo, jo prekuhaš in jo spet poliješ na kumarce in spet naj bodo 24 ur v njej. Četrty dan vzameš kumarce ven, jih dobro obrišeš, prebodeš z iglo, daj v lonec ali kozarec in jih poliješ s tole tekočino: na en liter jestiha vzameš pol kilograma sladkorja, 10 g popra, 10 gramov gorčice, šopek kumane in osem čebulic šarlot. Vse to dobro prevežeš, nato pa poliješ s tem kumarce! S kakim belim katičkom ali kročnikom držiš kumarce pri tekočini in naposled zavežeš posodo s pergamentnim papirjem.

Gulaš z zelonjavo. Meso zreži na tenke kose, na masti pazartumeni eno drobno zrezano čebulo, malo korenčka, zelene in pora. Nato deni noter zrezano meso in ga rjavo zapeci. Nato prilij žlico juhe, dodaj eno kocko sladkorja, malo popra, malo dišave, naribané li-

monove lupinice, dva lovorjeva lista, strok stlačenega česna in osoli. Vse to skupaj pokrito duši, da postane meso mehko. Po potrebi prilij malo juhe ali vode. Ko je meso mehko, posuj eno žlico moke in mešaj, da tudi moka porjavi, nato pa prilij čašo vina. Ko je dobro prevrelo, je gulaš gotov. Daš s krompirjem na mizo.

Goveja pečenka z gorčico. Tri četrtinke kile vleženega govejega mesa (od stegna ali križa) dobro pretakni s slanino, nato posoli in popapraj. Meso položi na razbeljeno mast in naj se hitro opeče po vseh straneh. Ko je meso opečeno, vsuj v sok žlico moke, in ko moka porumeni, prilij toliko vode, da dobiš gostljato omako. V omako zamešaj žlico gorčice in dve žlici rdečega vina. Zdaj duši meso v omaki toliko časa, da postane mehko. Med dušenjem po potrebi še omako malo zalij, če se je preveč zgostila. Nato meso zreži, zloži v skledo in polij z omako. Zraven daš krompir, cmoke, riž in slično. Če hočeš, daš še solato.

Goveje meso v omaki. Eno čebulo, dve kumarci (kisle iz kozarca), 10 kaper, lupinice četrtinke limone, majhen lovorjev list, malo zelenega peteršilja, majarona in eno sardelo. Vse to prav drobno sesekljaj, nato stresi na vročo mast (masti šest dek) in malo prepraži. Potem dodaj žlico kisa in pol kile na tenke koščke narezanega govejega mesa (od stegna ali od križa), premešaj, osoli, malo popapraj in pokrito duši toliko časa, da postane meso skoro mehko. Nato posuj po mesu žlico moke, in ko moka porumeni, zalij z juho ali vodo, da dobiš gostljato omako. Meso naj se pokrito dalje duši v omaki, da se popolnoma zmehča. Če se je omaka med dušenjem preveč zgostila, jo še malo zalij. Daš s cmoki in solato na mizo.

Praktični nasveti

Bihati se mora skozi nos. Otroke moramo že v zgodni mladosti navajati na dihanje skozi nos in ne skozi usta. Le tako se bodo že zgodaj za vse življenje navadili na zdravo dihanje. Dihanje skozi usta je namreč zelo nevarno in škodljivo za človeško zdravje. Zrak na ta način hitreje in laže prodira v pljuča in se ne utegne segreti. Dlačice v nosu pa čistijo in segrejejo zrak. Starši naj pazijo na otroke, da tudi med spanjem nima-jo odprtih ust.

Tenme obleke, platnene ali volnene, če jih opereš, vedno malo poškrobi. V to svrhu raztopi v topli vodi list želatine (dva litra vode na en list želatine) in ko obleko izpereš, jo zmoli v želatini, nato jo obesi sušit. Ko je napol suha, jo zavij v krpe in še vlažno zlikaj. Namesto želatine pa lahko skuhaš škrob. Le namesto škroba vzemi rženo moko. Moko zmešaj z malo mrzle vode, nato maliješ (mešaje) kropa, in ko zavre, je škrob gotov. Ko se malo shladi, ga precediš skozi čisto krpo in po potrebi priliješ še malo mlačne vode. Tako poškrobljeno obleko pa likaj vedno narobe, ne na lice.

Med kot pomirjevalno sredstvo. Vse premalo cenijo ljudje med in ga zato tudi premalo uživajo. Med je zelo hranljiv in krvotvoren, zato bi ga morali slabokrvni ljudje redno vsak dan uživati. Vpliva pa med tudi pomirjevalno na živce. Zato priporočajo zdravniki tistim, ki slabo spe, naj bi vsak večer, preden gredo spat, zaužili eno ali dve žličici medu, samega, s kruhom ali mlekom.

Črne sajaste lonce očistiš, ako jih najprej dobro odrgneš z zeleno travo ali pa zmoliš papir in z njim odrgneš lonce, nato splahneš v mrzli vodi in umiješ z namiljeno in v pesek potaknjeno krpo. Trava ali papir sta vzela snje, kar je pa prižganega, vzame ta še milo in pesek.

Kako osužiš bakereno posodo. Bakerne in medene posode, ki so le redko rabili in jo imaš le bolj za okras kuhinje, najlepše očistiš takole: V koki posodi zmešaj malo koruzne muke z octovo esenco. Z esenco rav naj previdno, zlasti če imaš kaj ranjene roke. Zmes mora biti primerno gosta. Z njo namaži bakereno in medeno posodo in dobro zadregi. Ko se je malo osušilo, pa posodo dobro zbrisi s platneno in nato še z volneno krpo. Na ta način očiščena posoda ostane precej dalje časa svetla, kakor če jo čistiš

O nastanku čudaške mormonske vere

Država Utah v Zedinjenih državah se imenuje dežela mormoncev. Njeno glavno mesto Salt Lake City, ki šteje okoli 180.000 prebivalcev, ima številne tvornice, velika upravna poslopja, lepe stanovanjske hiše z vrtovi in svoje vseučilišče. To mesto so zgradili mormonci na kraju, kjer je bila pred sto leti še puščava.

Mormonci niso morda narod, temveč vera, odnosno verska ločina, katere ustanovitelj je bil Smith, kmečki sin kmeta iz newyorške države. Pravil je, da ga je obiskal božji odposlanec in mu razodel razne verske skrivnosti, ki jih je našel zapisane na zlatih tablicah še iz časa babilonske zmešnjave. Leta 1830., ko je štel 22 let, je Smith napisal na podlagi božjega razodetja knjigo, ki je osnova mormonskega verstva. Mormonska vera pridiguje bratstvo vseh narodov in dovoljuje mnogoženstvo. Zaradi bratstva med narodi pa je prišla ločina v spor z oblastvi in ljudmi, ki so bili takrat zagrizeni-sovražniki Indijancev in zamorcev, katere so uporabljali za sužnje. Zaradi mnogoženstva so mormonci še zdaj na slabem glasu.

V Ameriki so jih v starih časih silno preganjali, pobijali, jim rušili hiše in jih podili s svojega ozemlja. Ko je bil ustanovitelj Smith ubit, je zavzel njegovo mesto Young, ki je privedel iz Anglije okoli 7000 svojih verskih somišljenikov. Rekel je, da je videl prikazen,

ki mu je pokazala obljubljeni deželo, ter se na čelu nekaterih izgnancev in priseljencev odpravil na pot proti zapadu, proti svoji obljubljeni deželi nekje v puščavi. Z vozovi, na katerih so imeli razna semena in najpotrebnejše poljsko in drugo orodje, so potovali tri mesece in 17 dni, prepotovali 1800 km in dospeli v Dolino slane jezera (Salt Lake Valley), kjer se je njihov prerok in vodja ustavil in pokazal klečeči množici deželo, ki jo je videl v prikazni.

Začeli so takoj obdelovati in namakati zemljo in postavljati koče. Young je v treh dneh izdelal načrt mesta, kakršno je še danes. Iz puščave so naredili rodovitno pokrajino, kamor so začeli prihajati kmalu tudi drugi priseljenci, tako da je od prvotnih 143 mož, dveh žena in dveh otrok v manj kakor sto letih število prebivalstva naraslo na 180.000. Danes je v mestu manj kakor polovica mormoncev, dasi je mesto njihovo središče z veličastnim središčem. Pač pa imajo po svetu okoli 700.000 pripadnikov. Young je ob svoji smrti zapustil 17 žena in 43 otrok, vendar pa je že nad 40 let mnogoženstvo tudi pri mormoncih prepovedano. Verniki dajejo svoji cerkvi desetino in se tako zgledno podpirajo med seboj, da pri njih ni nobenih siromakov. So prijazni, zdravi in krepki ljudje. Strogi mormonci ne kadijo in ne pijejo opojnih pijač, ne čaja in ne kave.

Skrivnost večno mlade zamorske kraljice

Kraljica zamorskega plemena Bolobedov v severnem Transvalu Modžadja se pogaja z oblastvi Južnoafriške unije glede nakupa velikega zemljišča, ki naj bi postalo last bolobedskega plemena, ker ima svoje zemlje premalo!

To priložnost so porabili podjetni novinarji, da so posetili zamorsko pleme in prinesli s seboj sliko kraljice Modžadje. Presenetilo jih je, da je kraljica zelo mlada. Pleme Bolobedov nima kralja. Vlada mu kraljica, ki ji stoji ob strani svet starešin. Novinarji so pa prinesli domov tudi legendo o kraljici Modžadji, ki je baje nesmrtna in večno mlada. Skrivnost njene večne mladosti je v tem, da lahko kraljica sleče svojo kožo kakor kača, kadar postane stara in zgubana. Kadar se hoče preleviti, se za nekaj časa umakne očem svojih podložnikov, potem se pa vrne spet

mlada. Slečeno kožo svečano sežgo.

Ta razlaga o kraljici večni mladosti morda zadošča zamorcem, oblastva pa legendam ne verjamejo. Zastopnik pristojnega oblastva, ki mu je bilo naročeno, da preišče skrivnost večne mladosti kraljice Modžadje, je ugotovil, da so skuhalo to kašo v svetu starešin. Pleme Bolobedov ima večno mlado kraljico, ker mora vsaka kraljica odstopiti, kadar se postara. Starešine pa izbero in razglase za kraljico drugo dekle, odstopivši samo nekoliko podobno, zakaj z izmenjavo kože se lahko nekoliko izpremeni tudi podoba. Zamorsko pleme veruje, da je kraljica večno mlada in torej nadnaravno bitje. Oblastveni zastopnik zdaj še preiskuje, kaj se zgodi z odstavljenjo kraljico. Ali morda ločena od sveta mirno konča svoje življenje ali pa jo svet starešin kratko malo pošlje na drugi svet.

Meteorji prilete na zemljo s strašno silo

Meteorji padejo na zemljo navadno s tako silo, da se zarijejo globoko vanjo. Pri tem nastane žrela, obdana okoli in okoli z izrazito prstjo in kamenjem v obliki nasipov in podobna ognjeniškim žrelom.

Najbolj znano je meteorjevo žrelo v Arizoni v Ameriki. Premier žrela znaša 1220 m, globina pa 175 cm. Nasip okoli žrela je ocenjen na približno 4000 ton. Zemljioslovec Gilbert je leta 1892. raziskoval nastanek tega žrela in je mislil, da je to ostanek starega ugaslega ognjenika. Šele zemljioslovec Baringer je dognal, da je to meteorjevo žrelo. Američani so poskušali priti do meteorja. Vrtali so 400 m globoko, da bi prišli do njega. Ko pa so z ogromnimi napori in stroški dokopali do meteorja, je rov zalila voda. Zanimivo je vprašanje starosti tega meteorja. Ker rase v neposredni bližini drevo, ki šteje 700 let, menijo, da je meteor že precej star. Nekateri cenijo njegovo starost na 5000 let. Sa-

mi Indijanci pripovedujejo v svojih pripovedkah, da se je tu razodel njihov bog med bliskom in gromom.

Predlanskim so odkrili angleški znanstveniki v južnoarabski puščavi Rub al Khaliju skupino takih žrel. Pri tem je zanimivo, da so jim to odkritje omogočile pripovedke tamkajšnjih beduinov.

Znana so tudi taka žrela v Sibiriji, kjer je padel na zemljo l. 1908. ogromen meteor. Padel so čutili 800 km daleč. Gozdovi tam okoli so bili uničeni v ogromni razdalji, takšen je bil zračni pritisk. Pri tej silni nesreči je poginilo 2000 severnih jelenov. Šele leta 1928. so raziskali ta žrela. Našli so jih do 200 s premeri 10 do 50 m. Sodijo, da je moral padati tu neke vrste meteorski dež.

Učenjaki pravijo, da ima podobna žrela tudi mesec. Nekateri mislijo, da so to meteorska žrela, večina znanstvenikov pa meni, da so ognjeniška.

✕ **Masarykova zapuščina.** Jan Masaryk, češkoslovaški poslanik v Londonu in sin pokojnega predsednika Osvoboditelja, je izjavil poročevalcu »Narodnih listov«, da ni njegov oče ostavil nikake osebnosti, niti politične oporo. Njegove zadnje želje, posebno v političnem pogledu, češkoslovaško ljudstvo tako pozna. Kar se tiče gradu v Laních, kjer je prebil svoja zadnja leta, je slej kakor prej določen za bivališče državnega predsednika. Za zdaj ostane v njem, dokler ne opravi vsega dela v zvezi z zapuščino, Masarykova hči Elisa, ki je posvetila 20 let svojega življenja samo skrbi za svojega očeta. Glede zapuščine bo javnost še obveščena. Elisa Masarykova se preseli potem v zasebno stanovanje v Prago, Jan Masaryk pa odpotuje že te dni na svoje službeno mesto v London. Vsi so upali, da bo stari predsednik čakal dvajsetletnico češkoslovaške republike. Usoda pa je odločila drugače.

✕ **Skrivnostne ugrabitve v Parizu.** Kakor znano je bil svoječasno izginil iz Pariza bivši ruski general Kutjepov. Kolikor so dognali, je bil ugrabljen od agentov ruske politične policije (Čeke). Zdaj pa je izginil naslednik Kutjepova, predsednik Zveze organizacij ruskih izseljencev v Parizu, bivši ruski carski general Miler. Pred nekaj dnevi je odšel iz svojega stanovanja v pisarno zveze in se odtlej ni več vrnil. Začeli so za njim poizvedovati in so v njegovi pisarni našli hstek, na katerem je napisal, da je bil pozvan od ruskega generala Skoblina na sestanek. Ko so vprašali generala Skoblina, kaj je s tem sestankom, je izjavil, da mu o vsem tem ni nič znano. Generala Skoblina so pozvali tudi na policijo, kjer so ga zaslišali. S policije je general Skoblin nameraval iti domov, a od takrat tudi za njim manjka vsaka sled. Razen tega je izginila Skoblina žena. Vsa zadeva je zelo sumljiva. Kolikor so preiskave dognale, je bil Miler najbrž ugrabljen kakor svojčas Kutjepov, a general Skoblin in njegova žena sta pobegnili, ker sta bila menda soudeležena pri ugrabljenju.

✕ **Kraljica ameriških lepotic hujsa.** Vsa Amerika govori o žalostni usodi 17-letne Cooperjeve, ki so jo v Atlantic Cityju proglasili za najlepšo Američanko. Čeprav je mlada dekle silno lepo, ima krasne plave lase, in najlepše zobe in noge na svetu, kakor trdijo izvedenci, se je zaprla v svojo sobo in joče. Zakaj? Njen oče je izjavil, da se njegova hči odpoveduje naslovu najlepše Američanke. »Zakaj?« so ga vprašali novinarji. Mož je skoraj pobesnel: »Zato, ker nočem, da bi moja hči umrla. V teh osmih dneh, odkar so jo izvolili za kraljico ameriških lepotic, se je morala odzvati toliko vabilom, svečanstim in sprejemom, da je izgubila skoro tri kile teže. To v enem samem tednu!«

✕ **Mrtve bodo obujali k življenju.** Na nekem vseučilišču v Newyorku je bila te dni preizkušena posebna naprava za obujanje mrtvih, predvsem onih, ki so bili usmrčeni od električnega toka. Iznajditelja te čudovite naprave sta dva zdravnika. Pri sestavljanju te naprave sta izhajala oba izumitelja iz povsem dokazanega dejstva, da povzroči električna struja smrt na ta način, da omrtviči mišičevje. Protisunek električne struje zelo nizke napetosti zadošča, da živi ponovno ožive in da začne srce spet v redu biti.

✕ **Gosenice so ustavile vlak.** Ne samo pri nas, ampak tudi po drugih krajih Evrope so se letos gosenice zelo razpasle in napravile ogromno škodo. V Avstriji jih je bilo v nekem gozdu toliko, da so kar v kepah padale z drevja in pokrile železniško progo, ki drži skozi gozd. Ko je privozil tovorni vlak, jih je zmečkal, toda vsa goseničja gmota mu je tako omastila kolesa, da so se začela kar na mestu vrteti. Pripeljati so morali drugo lokomotivo, da je vlak potegnila z mesta.

✕ **Orel je napadel duhovnika.** Nenavaden doživljaj je imel pastor v angleškem kraju Windfieldu Bud Yeager. Bil je s svojim psom na sprehodu in je zagledal, kako je nad velikim travnikom krožil orel nad čredo ovac. Da bi ujelo pregnal, je zagnal nekoliko kamnov proti njej. Orel pa je planil nenadno proti njemu in ga napadel. Yeager se je moral braniti s svojo palico. Šele po dolgem boju mu je uspelo, da je orla ubil.

× **Hotel je prestrašiti ženo, da bi umrla od strahu.** Trgovca Anton Gorski v Lwovu je živel s svojo ženo že delj časa v precej napetem razmerju. Žena je bila silno ljubosumna in ga je s tem tako mučila, da je začel premišljati, kako bi se je znebil. Vedel je, da je njegova žena skrajno strahopetna. Sklenil je zato, da jo bo tako prestrašil, da tega strahu ne bo preživela. Dejal ji je nekega večera, da ima neko sejo, in je šel z doma. Pozno ponoči, ko je žena že trdno spala, se je splazil, odet v belo rjuho, kot strah v hišo. Stopil je nenadno v spalnico in je začel tuliti. Žena se je zbudila na smrt prestrašena in je dobila živčen napad. Na njene klice so prihiteli sosede. Gorski je hotel zbežati, v tem trenutku pa ga je strel iz samokresa, ki ga je oddal neki sosed, zrušil na tla. Hudo ranjenega so prepeljali v bolnišnico. Prav tako so spravili v bolnišnico tudi ženo, ki je živčno uničena. Zdravniki celo dvomijo, da bi ostala živa.

× **Kuhinjska posoda iz azbestovega cementa.** Azbestov cement je zmes iz azbestovih vlaken in cementa. Doselej so ga uporabljali za izdelovanje cevi za razne napeljave. Dananjši pa je to že snov za izdelovanje posode, kuhinjske posode in raznih drugih predmetov. Azbestov cement se da brusiti in polirati v rdeči, srebrnasti ali črni barvi. Iz te snovi, ki se zelo dolgo obdrži in ki je varna pred ognjem, izdelujejo kuhinjske mize, plošče za mizice, nabiralnike za pisma, posode za cvetice in podobno.

× **Radio poslušajo na kolesu.** Angleška radijska razstava v Londonu je razstavila napravo, ki moreš z njo poslušati radio na kolesu. Naprava je čisto majhna in lahka. Poslušati moreš le krajjevo oddajno postajo, vendar so nekatere tvrdke preuredile napravo tudi že za poslušanje iz večjih daljav. Celo kratki valovi so pri neki napravi za kolo že upoštevani.

× **Grozote vojne z bacili se nam obetajo.** Berlinski tisk »Deutsche Wehr« objavlja članek o bacilski vojni. Pisec postavlja tri vprašanja: kateri bacili so najučinkovitejši, kako se bacili najlažje razširijo in kakšni pogoji so potrebni za razvoj nalezljive bolezni? Na ta vprašanja odgovarja tako-le: Najučinkovitejši so bacili kuge. Teh ni težavno dobiti v velikih količinah. Bacili kuge so zelo odporni proti vlagi in mrazu in vplivajo porazno v vseh okoliščinah. Razen tega je znano, da je kuga ena izmed najstrahotnejših nalezljivih bolezni. Napadi z bacili naj se ne uporabljajo proti vojskujočim se vojakom, temveč proti prebivalstvu v zaledju, ker se sicer utegne zgoditi, da prenese sovražnik kugo na nasprotno vojsko. Sredstva za razširjevanje bolezni so vohuni, ki delajo skupno z izdajalci v nasprotnem taboru. Strokovnjaki so v zadnjem času preučevali tudi možnost »bacijske megle«, ki bi jo spuščala letala in ki bi jo sovražniki vdihavali. Najprimernejši čas za razširjevanje te megle je mrzlo, vlažno vreme. Imeti bacile in jih ohraniti pa še ni dovolj. Potrebni so posebni pogoji, ki jih je treba natančno preučiti, ako se hoče doseči primeren učinek. Zlasti je važno, v katerem letnem času se uporabljajo, na kakšnem ozemlju, v kakšnem ozračju in nasproti kakšnemu prebivalstvu, ker je tudi od pravosti kakšnega ljudstva odvisno, kakšni utegnejo biti učinki bacilov.

× **Odkritje najstarejše slike na svetu.** Nedavno so v bližini Teletata Ghazula pri izkopavanjih, ki jih vršijo angleški, francoski in ameriški starinoslovci v Transjordaniji, odkrili sliko, ki je bila izdelana 3500 let pred Kristusovim rojstvom. To je gotovo najstarejša slika v Aziji in na svetu sploh. Na sliki se še vidijo bela, rdeča in črna barva ter se razločujejo ljudje.

× **Najdaljša cesta na svetu bo cesta, ki bo vezala skrajni severozapadni del Severne Amerike, mesto Fairbanks na Aljaski, z mestom Buenos Airesom v Južni Ameriki.** Držala bo torej skozi Zedinjene države, Mehiko, skozi republike Srednje in Južne Amerike in bo dolga 21.000 km, nekaj več kakor polovico poti okoli sveta. Cesto so že začeli graditi.

× **Zlatnik v ribjem želodcu.** Neki ribič v bližini Burgasa na Bolgarskem je lovil jesetre in jim odjemaval kaviar. V želodcu takšne ribe je pa v neizmerno presenečenje našel velik zlatnik, ki ga je oddal oblastvom. Ta so ugotovila, da gre za več sto let star arabski zlatnik, ki je prišel na Bolgarsko v času, ko so vladali tam Turki. Na kakšen način je prišel novček ribi v želodec, seveda ne morejo ugotoviti.

× **Stiri milijarde vžigalic se porabi dnevno v Evropi,** je izračunal statistični urad Društva narodov. Ta količina vžigalic zahteva 800.000 kubičnih metrov lesa in in 420 kg fosforja. Če vzamemo, da porabimo samo za prižig ene žveplenske sekundo časa, lahko izračunamo, da porabi Evropa za to delo na dan 126 let 10 mesecev pet dni in dve uri.

× **Ognjenik je napravil zemljo rodovitno.** Nedaleč od Avstralije leži otok Nova Gvineja, znan po številnih ognjenikih, izbljujih, ki se ponavljajo skoro leto za letom. Tako so se tudi letos kar vrstili ob koncu maja in v začetku junija. Srečno naključje pa je hotelo, da je prav v tem času začel padati dež, ki je ves ognjeniški pepel stolkel v zemljo in jo daleč naokoli spremenil v zelo rodovitno zemljo. Tamkajšnji domačini niso bili malo presenečeni nad tem nenavadnim pojavom, ko je bil v kratkem času odet v bujno cvetje in zelenje kraj, o katerem bi pred tem ognjeniškim izbljuvom lahko rekli vse prej kakor to, da je rodovitno.

× **Ribe, ki love svoj plen z vabo.** V velikih morskih globinah žive okorne ribe, ki bi zaradi svoje neokretnosti morale poginili od lakote, če jih ne bi narava opremila z nenavadno lovilno napravo. Nad gornjo čeljustjo imajo dolg izrastek, ki je podoben vrvi in ki je na koncu razširjen v majhno krpico — vado. Riba leži nepremično na morskem dnu, od katerega se skoro nič ne razlikuje, drži svoj gobec na široko odprt in meče »vrvice« okoli sebe. Ostro opazuje, da jo pred vsako bližajočo se ribo drži v varni razdalji, počasi vado vleče proti svojemu žrelu in tako spelje ribo prav pod svoje zobe. Ko je riba v zadostni bližini, se past sproži in riba pogoltne svoj plen. Ker te vrste ribe žive v globinah več tisoč metrov, v kraljestvu večne teme, je razumljivo, zakaj jih dolej še tako malo poznamo. Največja, kar so jih ujeli, je tehtala 350 kg, zato je zelo verjetno, da so v morju prave pošasti, kakršnih si sploh misliti ne moremo.

× **Kje je bilo največ vojn.** Ruski učenjak Pitirim Sorokin je napisal zanimivo delo, v katerem se bavi z vprašanjem, koliko je bilo v zadnjih 2500 letih vojn na svetu. Njegova podatki kažejo, da sta bili v teh 2500 letih 902 vojni. V istem času pa je bilo poleg teh vojn 1816 vstaj. Sorokin je Španijo označil kot tisto deželo, kjer so največkrat sukali orožje. Na drugem mestu je Anglija, za njo pa slede Francija, Rusija, Italija in Nemčija. Sorokinovi podatki tudi kažejo, da je bila prva četrtina dvajsetega stoletja najbolj krvava v človeški zgodovini. Zanimiva je primerjava trinajstega in dvajsetega stoletja. Sorokin pravi, da je bilo v trinajstem stoletju 65.000 krat manj možnosti za spore in vojne kakor v današnjem stoletju.

× **Po petih letih odkrit umor.** V neki vasi v okolici Lodza so našli pred petimi leti umorjeno petletno deklico. Nikoli niso mogli prav dognati, kaj je bil vzrok grdega zločina, in tudi storilca niso izsledili. Morilec je bil nesrečnemu otroku odvzel samo uhan, dar otrokove matere, ki ni predstavljal nobene vrednosti. Počasi so zločin pozabili. Te dni pa se je dekličina mati udeležila neke plesne prireditve v vaški gostilni. Nenadno je obstala: na ušesih neke 18-letne plesalke je zagledala uhan, ki jih je bila darovala nekoč svojemu otroku. Takoj je na to opozorila orožnike, ki so deklo prijeli. Osumljenka je potem brez nadaljnje priznala, da je pred petimi leti res umorila otroka. Izpovedala je, da so jo do tega zločina pripravili samo uhan. Do danes ni imela poguma, da bi si jih nataknila, za ta večer pa je nečimurnost premagala njen strah, in to ji je postalo usodno.

× **Ledeniki namakajo pustinje.** Rusija zavzema približno šestino sveta in od tega je celih 300 milijonov ha ali 14 odstotkov pustinje in stepe, kjer zemlje sploh ne obdelavajo. Če bi namakali vse to ozemlje, ki je sicer rodovitno, a še nikoli ni rodilo, bi donosala ta zemlja ogromno korist ne samo Rusiji, temveč posredno tudi vsemu človeštvu. Pomisliti moramo, da žive v neposredni bližini teh pustinj Kitajci, ki so na svoji zemlji mnogo pregosto naseljeni in zato se ne morejo preživljati doma. Namakanje ruskih pustinj pa ni mogoče, kajti najbližji v poštev prihajajoči reki Amurdarja in Sirdarja nimata dovolj vode v času, ko bi bilo treba suho zemljo namakati. Vprašanje namakanja večine suhe zemlje v Rusiji, pa bi se dalo rešiti s pomočjo velikih ledenikov na srednjeazijskih gorovjih. S tem vprašanjem se je že pečal slavniti učenjak Žukov, izhajajoč iz vsakdanje izkušnje, da kopni umazani sneg hitreje od čistega. Poskuse v velikem obsegu je delal na Devidovskem ledeniku in dosegel je lepe uspehe. Ob lepem poletnem dnevu je kopnel sneg do petkrat hitreje kakor v normalnih razmerah. Če je bilo oblačno, pa dvakrat hitreje. Ti poskusi so pokazali, da bi se dalo dobiti dovolj vode za namakanje zemlje povsod v srednji Aziji, kjer je to potrebno. Vprašanje je samo, odkod vzeti toliko barvila, da bi lahko polili z njim ves sneg in led ogromnih ledenikov, da bi hitreje kopnel.

× **Borbe z 11 pobeglimi zločinci.** Iz kaznilnice v Rzeszowu v Galiciji je pred kratkim ušlo enajst poklicnih zločincev, ki so potem ogražali vse tamkajšnje ozemlje. V nekem spopadu sta dva med njimi ustrelila nekega stražnika in drugega hudo ranila. Oba razbojnika so potem zasledovali orožniki, ju obkolili in ker se nista hotela vdati, so ju ubili. Tretjega izmed beguncev, ki je pri zasledovanju nekega stražnika ubil, dva pa ranil, so ustrelili na cesti v Krakovu. V mestu Chranowu so ustrelili potem četrtega zločinca, petega so ujeli v Krakovu, ostale še iščejo.

× **Nemci preizkušajo nov tip v zraku pri miru stoječega letala.** Nemški državni podtajnik za letalstvo general Milch je izvršil te dni v pasu, kjer so se vršili nemški manevri, izvidniški polet na nekem novem tipu letala. Letalo je zelo majhno. Njegova hitrost znaša komaj 45 km na uro. Ako piha ugoden veter, pa se ta hitrost lahko zmanjša tako rekoč do ničle, tako da more letalo ostati povsem nepremično tudi v najbolj razburkanem ozračju. Letalo se lahko dvigne in pristane na prostoru dobrih 15 metrov, tako da utegne postati izredno dobro sredstvo ne le za dviganje ob hudem vremenu, temveč zlasti za prevoz ranjencev.

× **Strupena kača je rešila življenje.** V mestu Gunputu v Indiji biva že več let neka Angležinja. Imela je v stanovanju kobra, ki se je tako vdomačila, da ji ni bila več nevarna. Pred nekaj tedni je zločinec vlomil v spalnico in je prav hotel Angležinjo zvezati, ko se je zbudila kobra, ki je spala v košarici ob vnožju postelje. Strupena kača je takoj planila na zločinca. Preden je mogel zločinec opaziti kačo, ga je že ugriznila, da je čez nekaj minut obležal mrtev na tleh.

× **Žive kovine.** Indijski znanstvenik Džagadis Bouz je dokazal, da kovine izgube nekatere lastnosti, če jih namažemo s kakim strupom. To se pravi, da strup tudi kovine v nekem oziru umori, kakor umori živa bitja. Neki profesor v Napoliju pa je pokazal, da se tudi na videz čisto mrtve snovi, kovine in razni kristali, množe podobno kakor rastline. Tako je znanstveno dokazano ljudsko mnenje, da kamenje »rase in se množi«. Naposled pravi neki nemški kemik, ki se ukvarja s tem vprašanjem, da so kovine podvržene pravim nalezljivim boleznim, ki se širijo kakor kuga.

× **500 let stara želva.** Na vzhodni obali Kube so našli ribiči želvo, ki je bila izredno velika. Ribiči so jo ubili, a meso ni bilo užitno. Ko so preiskali njen oklep, so ugotovili, da je bila ta želva stara 500 let.

Radio Ljubljana

od 3. do 10. oktobra

Nedelja, 3. oktobra 8: Vesel nedeljski pozdrav (operni šramel). — 9.00: Čas, poročila, spored. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. — 9.45: Versko predavanje. — 10.00: Švicarski ljudski napravi (Malenškov trio). 11.00: Otroška ura (vodila bo Slavica Vencajzova). — 11.30: Koncert radijskega orkestra. — 13.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 13.15: Plošče. 17.00: Kmetijska ura: Gospodarska navodila za kmetovalce in tržne cene. — 17.30: Narodne pesmi (plošče). — 18.00: Medved: Na ogledih — zvočna igra (izvajali bodo člani radijske igralske družine). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: Začetek hrvaškega pisanja. — 19.50: Slovenska ura: Volaričeve speve bo pel Milan Jug; Doba taborov in čitalnic na Goriškem (dr. Joža Lovrenčič). — 20.30: In zdaj: »Dame volijo« (za dobro voljo bodo poskrbeli Jožek in Ježek in Adamičevi fantje). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Ruske ciganske pesmi bo pela Tajsija Akinfijeva.

Ponedeljek, 4. okt. 12.00: Iz operet (plošče) 12.45: Vreme, poroč. — 13.00: Čas, obvestila. 13.15: Za vsakega nekaj (plošče). — 14.00: Vreme, borza. — 18.00: Zdravniška ura: O boleznih sploh in njihovem nastajanju (dr. Anton Breclj). — 18.20: Koroške pesmi (plošče). 18.40: Kulturna kronika: Slavnostne igre v Salzburgu (profesor Fran Kolbar). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Bokeljska ustaja. — 19.50: Zanimivosti. — 20.00: Koncert radijskega orkestra. — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Šramel kvartet učiteljskih abiturientov.

Torek, 5. oktobra 11.00: Šolska ura: Obramba in zaščita našega živalstva. — 12.00: Pisana šara (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored obvestila. — 13.15: Koncert radijskega orkestra. — 14.00: vreme, borza. — 18.00: Mozaik (plošče). — 18.40: Davčne oprostitve in olajšave (dr. Vladimir Murko). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: Balkanski sporazum. — 19.50: Zabavni zvočni tednik. — 20.00: Akademski pevski kvintet. — 20.45: Koncert radijskega orkestra. — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Koncert tamburaškega seksteta.

Sreda, 6. oktobra 12.00: Zvoki naše dobe (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored obvestila. — 13.15: Domači napravi (plošče). 14.00: Vreme, borza. — 18.00: Mladinska ura: Oktober v naravi (Miroslav Zor). — 18.20: Mladinska ura: Čas je zlato (Janko Sichel). — 18.40: Industrializacija Slovenije — železarstvo na Jesenicah (Kuhar). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: Opera »Porin« od Lisinskega — o priliki 40letnice prve predstave. — 19.50: Šahovski kotiček. — 20.00: Koncert opernih spevov (sodelovala bosta Vera Majdičeva in radijski orkester). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Saksofon solo (igral bo Miloš Zihnerl).

Četrtek, 7. oktobra 12.00: Slavni glasovi (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Koncert radijskega orkestra. — 14.00: Vreme, borza. — 18.00: Koncert radijskega orkestra. — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: Savez Sokola kraljevine Jugoslavije. — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: I. ura slovenske zborovske glasbe (sodelovali bodo pevski zbor »Sloge«, radijski orkester in Srečko Koporc — uvodna beseda; dirigent Heri Svetel). — 21.30: 30 minut za ples (plošče). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Flavta solo (izvajal bo Filip Bernard; pri klavirju bo profesor Lipovšek).

Petek, 8. oktobra 11.00: Šolska ura: Pridelovanje hmelja v Savinjski dolini (Oskar Hudales). — 12.00: Z naših gredic (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Pesmi z našega juga (plošče). — 14.00: Vreme, borza. — 18.00: Ženska ura: Slovaška žena, njeno delo in življenje (Slava Lipoglavškova). — 18.20: Charlie Kunz igra šlagerje na klavirju (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: Dolina slovenskih pisateljev (Rudolf Dostal iz Ljubljane). 19.50: Novice o izseljencih. — 20.00: Koncert radijskega orkestra. — 21.00: Donski kozaki pojo (plošče). — 21.15: Klavirski koncert Elfriede Müllerjeve. — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 9. oktobra 12.00: Pisani zvoki v venček nabrani. — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored obvestila. — 13.15: Pisani zvoki v venček nabrani. — 14.00: Vreme. — 18.00: Za delopust (igral bo radijski orkester). — 18.40: Poglobitev ljubljanskega kolodvora (inž. Stanko Dimnik). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: O kralju Aleksandru I. Ujedinitelju (Niko Bartulovič). — 19.50: Pregled sporeda. — 20.00: O zunanjih politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: »Sredi dolenskih goric...« pisan večer; besedilo napisal Jože Dular; sodelovali bodo člani radijske igralske družine, Akademski pevski kvintet in Kmečki trio; vodil bo Savo Klementič. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Koncert radijskega orkestra.

PREDNOST

A: »Moj oče je stražnik na konju.«
B: »Ali je zaradi tega na boljšem?«
A: »O seveda. Kadar je pretep, se lahko prej umakne kakor stražnik pešec.«

ZGLEDEN SIN

V vlaku sta si sedela nasproti imeniten gospod in ubožen kmet.
Gospod se je hotel malo pozabavati na račun kmeta.

»Oče, ali imate kaj otrok?« ga je vprašal.
»Imam, sina imam!« je odgovoril kmet.
»Tako, sina imate? Ali kadi?«
»Se nikdar se ni dotaknil cigarete.«
»Pije pa, kajne?«
»Se nikoli ni bil v gostilni.«
»Potem je pa dober fant. Potepa se pa gotovo, kaj?«

»Ne, vsak večer gre takoj po večerji spat.«
»Na takšnega sina ste pa res lahko ponosni,« je rekel gospod. »Koliko je pa star?«
»Stiri mesece,« se je odrezal kmet.

ON ŽE VE

Jožek: »Moj stric je pravil, da so v vse mirju zvezde, ki so tako daleč, da bi petsto let potrebovali do njih z najhitrejšim avtomobilom.«

Jankec: »Kako pa tvoj stric to ve?«

Jožek: »Kaj ne bo, saj je šofer.«

V GLASBEN ŠOLI

Kandidat za opernega pevca: »Gospod profesor, kaj mislite, ali mi bo moj glas kdaj koristil?«

Profesor: »Seveda. Pomislite samo, kako hudo je mutcem, ki ne morejo govoriti...«

PRESENETILA BI GA RADA

Vera: »Rada bi svojega ženina še pred poroko s čim presenetila. Kaj naj storim?«

Zora: »Pokaži mu svoj rojstni list!«

NERODNEŽ

»Toliko zaslužim,« se baha mlad zakonski mož pred svojo ženo, »da bi lahko preživljal dve ženi!«

»O, to je pa imenitno! Koj jutri naj se moja mati preseli k nam!«

UTEMELJENO UPANJE

A: »Oženjenim moškim je baje sojeno daljše življenje kakor samcem.«

B: »Če je tako, bom živel jaz zelo dolgo, ker sem že tretjič oženjen...«

MALI OGLASI

HRANILNE KNJIZICE

vrednostne papirje vnovčuje po najboljši ceni in proti takojšnjemu izplačilu, izposluje vse bančne, denarne, kreditne in blagovne posle najkulantneje

ALOJZIJ PLANINŠEK

trg.ag. bančnih poslov, Ljubljana, Beethovnova ulica 14/L, telefon 35-10. 59

DO 100 DIN

dnevno, lahko vsak zasluži s prodajanjem ali izdelovanjem potrebnih predmetov. Pošljite znamko za odgovor.

Josip Batič, Ljubljana.

JESEN — ZIMA...

OSTANKI

mariborskih tekstilnih tovarn, pristnobarvni, brez napak, in sicer: »Paket Serija R« z vsebino 14—18 m dobro uporabnih ostankov flanelov in barhentov za žensko obleko, moško in žensko spodnje perilo in »Paket Serija S« z vsebino 14—18 m flanela za moške pižame, spodnje perilo, touringov in frenžev za moške srajce, vse v najlepših vzorcih in izbrani sestavi za reklamno ceno

vsak paket poštne prosto samo Din 128.—

Dalje specialni paket »original Kosmos D« z vsebino 17—21 m Ia. barhentov za ženske obleke, bluze in prvovrstnih flanelov za pižame, žensko, moško in otroško perilo za izjemno ceno

vsak paket poštne prosto samo Din 150.—

»Paket Serija Z« z vsebino 3—3.20 m dobrega sukna za moško obleko ali damski kostum

vsak paket poštne prosto samo Din 136.—

in »Original Z paket« z vsebino 3 m Ia. sukna za moško obleko, damski kostum ali plašč za izjemno ceno

vsak paket poštne prosto samo Din 162.—

Neprimerno vzamem nazaj in zamenjam.

Pišite še danes RAZPOŠILJALNICI KOSMOS, Maribor, Kralja Petra trg.

HRANILNE KNJIZICE

prodajte ali kupite zelo ugodno potom moje oblastveno dovoljene pisarne. Takojšnja gotovina. Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ul. 12. Telefon 38-10.

Novosti

perila, obleke, pumpa-
rice i. t. d. nudi ceneno

PRESKER,
Sv. Petra c. 24.

NOVOST! SAMO DIN 49'50

št. 62.300 Anker-ura
Pravi švicar, avtor.
Dobra kvaliteta, lep
kromiran oltrov
8 letno garancijo

Din 49.50

št. 62.301 Ista s
cevetenimi kazalci
in številčnico

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik in
ga vam pošlje na-
konj in poštne
prosto

H. SUTTNER

Ljubljana 6

Lastna protokulirana
tovarna ur v Švic.

